

956^r

^{2r}
Vervollständigt durch meine Philosophie an der Gallen-
miser Volk, nach grossen Anfängen in dem neuen
Abendland, das sich gegen Europa, das mit dem
gegen die europäischen Philosophen = Leiden
Kriegsgeschichte.

956^z

Ἐπισολὴ τῆς νέας Φιλοσοφίας σηλιτευτικὴ πρὸς τὸ ἔθνος τὸ
ἑλληνικόν, καὶ δύο παραρτήματα προσέτι ἐν εἴδει διατριβῆς,
τὸ μὲν εἰς τὸν ἑρμῆν, τὸ δὲ εἰς τὴν Φιλόσοφον κριτικὴν
νεοφανῆ ἰστορίαν ἐκκλησιαστικὴν.

Ἐπίσηλον.

Ἡ σύγχυσις καὶ ταραχὴ, ἣτις ἀνέκυψε μεταξύ τῶν πεπαιδευμένων τῶ γενεῶν τῶρα ἀπὸ τὰς ἀρχαῖς τῆ παρόντος αἰῶνος, μὲ ἀναγκάζει, φίλοι ὁμογενεῖς, νὰ σᾶς ἐξαγγέλω μὲ τὴν παρῶσάν μου ἐπιστολὴν ὅλας τῆς συγχύσεως ταύτης τὰς αἰτίας, καὶ τῆς φιλοσοφίας τῆ αἰῶνος τέττε τὸν σκοπὸν· διὰ τῆτο καὶ ἀκῆσατέ μου, παρακαλῶ, ἀναγινώσκοντες τὰ γραφόμενά μοι προσεκτικῶς, καὶ κρίνοντες τα ἔπειτα ἀπαθῶς, ἀκολουθῶντες τὸν ὁρθὸν εἰς ὅλα λόγον.

Πρὸ ὀλίγων ἡδὴ χρόνων ἄρχισε νὰ μεγαλογραφῆται εἰς ὅλα τὰ ἑλληνικὰ βιβλία ἢ λέξεις, φιλοσοφία, καὶ νὰ διασαλπίζηται μὲ τὴν σοφιστικὴν σάλπιγγα εἰς ὅλας τὰς ἀφιλοσόφους ἀκοὰς καὶ ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων διὰ νὰ τὴν ἀκῆσωμεν καλῶς, καὶ ἔτω νὰ τὴν ὑποδεχθῶμεν εὐμενῶς, ἀντιβραβεύοντες τὴν πλεσιοπαρόχως, καὶ φιλοδορῶντες τὴν μεγαλοψύχως, καὶ καθῶς εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος πρέπει.

Ὁ Κοραῖς, ὁ φιλόλογος λέγω ἐκεῖνος σοφιστής, ὅσις χρόνους ἀρκετῶς εἰς τὴν ὀλλάνδαν ἐξάδη πραγματευτής, καὶ κατ' εὐτυχίαντε δι' αῖς εἶδεν αὐτὸς αἰτίας ἐχρεωκόπησεν, μὴ ἔχων ἄλλην κατὰ φύγην, ἔτε πόρον ζωῆς, ἀλλ' ἐδὲ εἰς τὴν πατρίδατε νὰ ἐπιστρέψῃ, καθῶς καὶ εἰς τὴν ὀλλάνδαν νὰ ἀπομείνῃ, τολμῶν διὰ τὸν φόβον τῶν δανειῶν, καταφεύγει εἰς τὰ παρίσια, καὶ ἔτως ἀφίνει τὸν ἐμπολαῖον ἐρμῆν ὡς ἀνωφελῆ καὶ ἀκερδῆ, καὶ ἐναγκαλίζεται τὸν λόγιον ὡς ἐπῶφελῆ καὶ ἐπικερδῆ, κηρυχθεὶς ἔξαφνα αὐτοσχέδιος φιλόσοφος, ὁ ἔως τότε χαμένος καὶ κακρυμένος χρεωκόπος ἔμπορος, ἀνακατώνων πλέον ἐχὶ τὰ παλαιὰ ἐμπορικὰ κατάσιχα, ἀλλὰ τὰ νέα τὰ φιλοσοφικά· διαττάτων ὅμως καὶ ταῦτα, καθῶς καὶ ἐκεῖνα. αὐτὸς λοιπὸν ὁ νέος αὐτοσχέδιος φιλόσοφος, τῆς ἐλλάδος ὁ λαμπρὸς ἀγγερινός, ἀφ' ἑ μερικὸν καιρὸν· εἰς τῆς ἱατρικῆς τὰ μαθήματα ἐνασχολήθη, καὶ ἐκα-

τάλαβε τὸν ἑαυτὸν τε εἰς τὴν τέχνην ταύτην ἀνίκανον καὶ ἀνάξιον καὶ διὰ τὰς μαθησαλείας ἡμέρας τῆς ζωῆς τε, καὶ διὰ τὰς προπαιτευμένας εἰς τὸ πρᾶγμα τῆτο προπαρασκευὰς καὶ προπαιδεύσεις, βλέπων μάλιστα ὡς παλαιὸς καὶ φρόνιμος πραγματευτῆς, ὅτι μερικοὶ εὐρωπαῖοι τυπῶνεν καὶ ξανατυπῶνεν τὰ παλαιὰ βιβλία, καὶ ὅτι μὲ τὸν τρόπον τῆτον καὶ δόξαν ἀποκτεῖν, καὶ πόρον ζωῆς εὐρίσκεν, πολλάκις δὲ καὶ ὑπερπλετῆν, ἀπεφάσι- σεν ὁμαῦρος καὶ αὐτὸς νὰ καταχειρήσῃ τὴν τέχνην ταύτην, συμβουλευθεὶς εἰς τὸν σκοπόν τε τῆτον ἀρκετὸν καιρὸν εἰς τῶν Παρισίων τὸν κερραμικὸν καὶ ἓνα ἄλλον πραγματευτὴν παρεπιδημῆντα ἐκεῖ τότε καὶ παρευρισκόμενον, τὸν ὁποῖον καὶ ἀποκατασαίνει, ἀφ' ἧ τὸν εἶδεν ἀρκετὰ μυσικὸν καὶ γνω- σικὸν, κομισιονάριον τῶν ὑποθέσεων τε εἰς τὴν βιένναν τῆς Αἰθιοπίας, ὅσις καὶ τὸν ἐδέλευσεν ἀληθινὰ πισῶς καὶ τιμίως. Πλὴν διὰ νὰ μοι φαίνεται μόνον μεταπράτης λογιώτατος, ἀλλὰ φιλόλογος φιλόσοφος (καθὼς καὶ οἱ τῆς εὐρώπης τῶ ὄντι φιλόσοφοι φιλόλογοι), εὐρίσκει εὐλογον καὶ καλὸν ὑπερον ἀπὸ αὐτοσχεδῆς τόσας σοχασμὸς νὰ διαβάλλῃ καὶ νὰ συκοφαντήσῃ ὅλον τὸ ἔθνος τὸ ἑλληνικὸν ὡς ἀγράμματον πάντη καὶ ἀγλωσσον, καὶ τῆς φιλο- σοφίας αὐτῆς πολεμοποιόν· καὶ ἀκάσατε, παρακαλῶ, πῶς τεχνικὰ τὸ συ- κοφαντεῖ ὁ ἑλληνικὸς ἔτος βαρθόλοδος.

Αἱ πολυχρόνιοι καὶ βαθεῖαι σκέψεις τε καὶ θεωρίαι, τὰς ὁποίας ἔκα- μεν εἰς ὅλας τὰς ἑλληνικὰς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, ἀρχίσας ἀπὸ τὸν ὁμη- ρον, καὶ τελειώσας εἰς τὸν Φρανσῆν, τὸν ἐδίδαξαν ὅτι τόσα πολλὰ καὶ με- γάλα καὶ ἔνδοξα κατορθώματα δὲν κατορθόνονται εὐδύς καὶ ὅπως ἔτυχεν, ἀλλὰ χρειάζεται κάποια προπαρασκευὴ πρότερον, χρειάζεται, λέγω, ἓνας Πρόδρομος, ὅσις νὰ κηρύξῃ μὲ φωνὴν τραυὴν τὸ σωτήριον τὸ ἑλληνικὸν, κα- τασκευάζων τὰ σκολιὰ καὶ ἀνώμαλα εἰς εὐθέα καὶ ὁμαλὰ, καὶ τὰ διεσραμμένα καὶ στραβὰ εἰς εὐθέα καὶ ἴσια. ὅθεν καὶ ὡς κριτικὸς διαβολικὸς εὐρίσκει ἓνα πολλὰ ἐπιτήδειον καὶ ἄξιον καὶ διὰ τὴν γλώσσάν τε τὴν εραβοελληνικὴν, καὶ διὰ τὴν ἰσορίαν τῆ τὴν παρδαλὴν εἰς τὸ διακόνημα τῆτο, καὶ ἔτω τὸν ἀρπάζει, καὶ τὸν χειροτονεῖ εὐδύς Πρόδρομον τῆς ἐλευσομένης αὐτῆ μεγάλης ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης.*) εὐρίσκει, φίλοι Ἕλληνες, τὸν Πραϊνεσίον παπᾶ Αἰ-

*) ἦτοι τῆς βιβλιοπραγματείας τε.

λιακὸν τὸν ῥωμαῖον· εὐγε! γέρον φιλόσοφε καὶ βαδύνοσε! ἀργοπόρησας νὰ καὶ τὸν εὐφῆς, ὁμῶς τὸν ἐπέτυχες! τῆτον λοιπὸν τὸν παπᾶ Πραϊνεσίον, ἀφ' ἧ τὸν ἐδιδάξεν εἰς τὸ λεκτικὸν, καὶ τὸν ἰσάσειν εἰς τὸ πραγματικόν, τὸν ἐφωδίασε καὶ μὲ ἓνα πρόλογον σοφόν, ὅπε ἐδείξεν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς δι- δασκάλου πῶθεν εἶναι συνδυεμένον τὸ δηλαδὴ, καὶ δηλονότι, καὶ τετέσι, καὶ κάμποσον, καὶ κάμποιός, καὶ τὸ ἀν μῆ, καὶ τὸ ἀπ' ἧ, καὶ φέχτα, κτλ. κτλ. καὶ τὸν παρεγγεῖλε σοβαρὰ καὶ κατακαύση ὁποῖαν ἀπὸ τὰς γραμματικὰς συ- ναπαντήσῃ, καὶ νὰ καταπτύσῃ καὶ ὁποῖον ἐπὶ τῆς γραμματικῆς εὐφῆ, κη- ρύττων εἰς μὲν τῆς ἑλληνικῆς νὰ φιλοσοφῆν εἰς τὸ ἐξῆς χωρὶς γραμματικὴν καὶ γλώσσαν, κηρύττων δὲ καὶ εἰς τῆς ἀλλογενεῖς, ὅτι τὸ γένος τὸ ἑλλη- νικὸν ὄχι βασιλείαν μόνου ἔχασεν, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίαν, καὶ γραμματι- κὴν, καὶ γλώσσαν, διδασκόμενον ἀπὸ διδασκάλου, ὅτινες ἀγνοῦν τὴν σύν- θεσιν τῆς δηλονότι, καὶ τετέσι κτλ. κηρύττων ἐν ταύτῳ, καὶ μεγάλως φωνά- ζων, ὅτι ἀλλέως τὸ γένος νὰ ὀρθοβατήσῃ δὲν ἡμπορῆ, παρὰ ἀφ' ἧ γένῃ ἀγράμματος φιλόσοφος. νὰ μὰ τὴν ἀνάσασιν τῆς ἑλλάδος, καὶ τῆς φιλοσο- φίας τὴν παλιγγενεσίαν, ἔτος ἀνορθωθῆν θέλει! ἔτος εἶναι ὁ δρόμος, τὸν ὁποῖον καὶ τὰ σημερινὰ πεπαιδευμένα τῆς εὐρώπης ἔθνη ἐβάδισαν, καὶ ἐλευθερώθησαν ἀπὸ τὸ σκοτὸς τῆς ἀμάθειας. τῆτον λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἄς περιπατήσωμεν, καὶ μάλιστα τῶρα ἐν ᾧ ἐμάθομεν καὶ τὸ ἓα μόλα, ὅτι εἶναι προπατορικὸν μᾶς κῆμα, παραφθαρέν ἀπὸ τῆ εἶα μάλα· ἰδὲ λοιπὸν ἔχετε πλεον καὶ παρακελευσματικὸν καὶ παρακινήτικὸν ἐπίφθεγμα· εἶα μάλα, κηρεῖτε, σπεύδετε εἰς τὴν φιλοσοφίαν! τέλος δὲ, ἀφ' ἧ ὁ ἀκέραιος πρόδρο- μὸς τε κατέκλυσε τὰς γραμματικὰς μᾶς, καὶ κατέπτυσσε τὰς γραμματικὰς μᾶς, καὶ μᾶς παρεκίνησεν, ὡς ἂν καλὸς παπᾶς, εἰς τὸν ὀρθὸν δρόμον τῆς φιλοσοφίας, καὶ μᾶς διεκήρυξεν ἀναισχύντως εἰς ὅλην καὶ εὐρώπην ὡς ἐν ἀπὸ τὰ ἀμάθιστα καὶ βαρβαρώτατα τῆ κόσμου ἔθνη (ἐπειδὴ ὁποῖον ἔθνος δὲν ἔχει γλώσσαν, ἐκεῖνο καὶ εἶναι καὶ λέγεται τριβάρβαρον), μᾶς προβάλλ- λει νὰ κατασκευάσωμεν μίαν ἄλλην νεῶν νοσιμωτέραν ἀπὸ τῆς ἔξοφῶν- τος, καὶ χαριεστέραν ἀπὸ τῆς Πλάτωνος καὶ Δημοσθένους, καὶ νὰ τὴν ὀνο- μάσωμεν γραικικὴν· ἐπειδὴ καὶ, ὡς ῥωμαῖος, γραικὸς μᾶς συναπαντᾷ εἰς τῆς συμπατριώτας τε συγγραφεῖς, καὶ ἀλλέως δὲν δύναται νὰ μᾶς ὀνο- μάσῃ, τὸν παρεγγεῖλε πρὸς τέτοις ὁ σοφὸς ἐκπορευτῆς τε νὰ μᾶς εἰπῇ

διὰ τὰ ἀποβλέψωμεν καὶ εἰς τὰ λοιπὰ σοφῶν ἔθνη, καὶ τὰ μιμιθῶμεν καὶ ἔτω, χωρὶς τὰ ἐδελοκακῶμεν, καὶ τὴν διορθώσωμεν ἔχοντες αὐτὸν διορθωτὴν καὶ σύμβελον, καὶ κάμνοντες νέαν ἐποχὴν εἰς τὰ ἑλληνικά κροφίας· ἀλλ', ὦ ἀκριτε φιλόλογε, καὶ φιλόσοφε αὐτοσχέδιε! ὅποτε τὰ ἔργα τὰ βάλαντιον, καὶ τῆς φιλολογίας τὸ δοξάριον· τὰ σημεριὰ σοφῶν γένη διορθώσαν, καὶ διορθώσεν καθ' ἡμέραν τὴν γλώσσάντων μὴ ἔχοντες ἀρχέτυπα ὅχι τῆ χρυσῆ αἰῶνος, ὅχι τῆ ἀργυρῆ, ὅχι τῆ σιδηρῆ, ἀλλ' ἐδὲ τῆ λιθίνῃ νὰ ἀποβλέψεν καὶ νὰ διορθώσεν τὰς γλώσσάς των, καθὼς καὶ μόνῃ παρρησία τὸ ἐξομολογῆνται χωρὶς νὰ εὐτρέπωνται, καὶ ἡ ἰστορία μᾶς τὰ παρρησίδει δια τῆτο καὶ τὴν διορθώσεν καὶ τὴν καλλωπίξεν γινόμενοι αὐτοὶ πλέον παράδειγμα εἰς τὰς μεταγενετέρας ἀπογόνους των· ἀλλ' ἡμεῖς... ἡμεῖς λέγω, τῶν Ἀθανάτων ἐκείνων ποιητῶν φιλοσόφων, ρητόρων καὶ συγγραφέων οἱ ἀπόγονοι ἔχομεν τὰ λαμπρὰ πρωτότυπα αὐτῶν, καὶ δὲν χρειάζομεθα μαμακέδικα σχεδάρια διορθωτικά· καὶ τῆ ἀληθεία τίς ἑλλήν γνήσιος ὦν, καὶ τὴν θείαν γλώσσαν τῶν προπατόρων αὐτῶν λαλῶν, καὶ ἀναγινώσκων, θέλει καταδεχθῆ ποτε νὰ ἀφήσῃ τὰς μελιφύτους ἐκείνας ἀττικίσις τῆ Πλάτωνος, καὶ Ξενοφῶντος, καὶ Δημοσθένους, καὶ νὰ ἀντιεσάξῃ εἰς τὴν γλώσσάν τε τὰς ἀηδεδάτους τῆ σοφῆ τέττε γέροντος κρότικες ἀπικισμῆς; καὶ νὰ λαλή τὰ ἐλάδια τε καὶ ὀξύδια τε, καὶ πηγὰδιά τε, τὰ ὅποια· χωρὶς νὰ ἠξεύρη, πόθεν ἐμβῆκαν εἰς τὴν γλώσσαν, καὶ πῶς τὰ παρεδέχθη, μᾶς τὰ συζαίνει ὡς σοφάτε ἀνακαλύμματα, καὶ πολυχρόνια θεωρήματα; ταῦτα τὰ ὑποκόρισματα, βαδύνόε με φιλόλογε, μετεδόθησαν εἰς τὸ γένος ἀπὸ τὰς ὑποκριτὰς Στωϊκῆς φιλοσόφους, οἵτινες διὰ νὰ ἐξευτελίξεν τὰ πράγματα τῆ κόσμου τέττε, ἐσυνείθιζον νὰ τὰ προφέρουν ἐκ θετικῶς, ἀλλ' ὑποκοριστικῶς· καὶ τὰς ὁ ποίεσ τιμῶν ὁ τότε κόσμος διὰ τὴν ὀνομαστικὴν ἀρετήντων, καθὼς καὶ σὲ σήμερον μερικοὶ κηννακέφαλοι διὰ τὴν ὅχι καλιτέραν φιλοσοφίαν, τὰς ἐμιμείτο προθύμως καθὼς καὶ εἰς πᾶλλα, ἔτω καὶ εἰς τῆτο. Τοιστοτρόπως λοιπὸν ἐμβῆκαν εἰς τὴν ἀνάλατόν τῆ γλώσσαν τὰ ἐλάδια καὶ ὀξύδια, κὺρ Διαμαντοδημήτριε. διὰ τῆτο καὶ ἡμεῖς πάλιν ἠξεύροντες τὴν ἀρχὴν των, τὰ ἀποφύλομεν ὅμῃ με τὰ

συμβάματα καὶ παρασυμβάματα τῶν Στωϊκῶν, καὶ ἀντ' αὐτῶν εἰσάγομεν· καλῶς ποιῶντες, τὰ θετικῶν, συνεισάγοντες ὅμῃ καὶ τὰς λοιπὰς φράσεις, ὅσας δι' ἀρισερὰς περιστάσεις ἀφῆκε τὸ γένος· καὶ τῆτο ἐννοῶμεν καὶ διορθώσιν, καὶ εὐλισμὸν τῆς γλώσσης καὶ γράφοντες καὶ λέγοντες· καὶ ἐκτὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐτιδανῶς σὺ ἀπὸ τὸν Λάρβαριν ἔκλεπας, καὶ ἀπὸ τὸν πρόλογον τῆς ἠθικῆς τῆ Μυσιόδακος ἐσφετέρισας, τὸ ἐξεύρω δηλ. καὶ ἐμπορῶ, καὶ διέλω εὐρεῖν κτλ. κτλ. καὶ με πολλὴν κομποροῦμὸσύνην νὰ τὰ πωλῆς ἀρχισας, σοχάζόμενος ἀσόχασα ὅτι γίνεται καὶ εἰς τὸ δεῖγμα τῆς φιλολογίας, ὅ, τι καὶ εἰς τὸ τῆς ἐμπορίας· ἀλλ' οἱ μὲν ἄνδρες ἐκεῖνοι ἔτε τὰ ἐσύσησαν, ἔτε νὰ τὰ μεταχειρισθῆν εἰς τὸ ἐξῆς ἠθελήσαν, ἰδόντες ὅτι ἐσφαλλοῦν εἰς τῆτο· σὺ δὲ τί παθῶν ἄνω καὶ κάτω εὐρέφεις αὐτὰ, καὶ περιγλύφεις; μήπως τὰ εὐρες γλυκύτερα ἀπὸ τὸ ἀττικὸς μέλις, καὶ διὰ τῆτο δὲν ἔχεις ὄρεξιν νὰ τὰ ἀφήσης; ἢ ἀπεφάσισας νὰ ἀποδείξης τὸν Κέμμαν ἀληθεύοντα, ὅς τις ἀνερωθριάσως σὲ ἐκύρυξεν, ὅτι σύμόνος ἀνέγνωσ κατ' εὐτυχίαν τῆ γένους ὅλως τὰς ποιητὰς καὶ συγγραφῆς με ὀλλανδέζικον φιλοσοφικὸν νῆν, ἀρχίζων ἀπὸ τὸν ὀμνηρον, καὶ καταντῶν εὐς εἰς τὸν Φρανσῆν χωρὶς νὰ κερασθῆς παθῆν ὁ ἀκέρασος πραγματευτῆς; καὶ ὅστις σὲ ἀνύψωσε με τὰς χαμαιρπεσάτας κολακείας τῆ εἰς αὐτὸν τὸν Παρνασόν; ἀλλ' ἔλα, παρακαλέμεν, καὶ ἀνέβα κατελθῶν, ὅθεν ἀνέβης κατελθῶν· ὅτι ἀλλῶς αἰωνίως ἔση καταβάς, καταπατέμενος καὶ θεατριζόμενος ὡς φιλόλογος ἀραδικὸς καὶ ψυχρὸς.

Ἐλθῶμεν δὲ πῶρα καὶ εἰς τὸν Ἰσοκράτην τὸν Μεσίαν, τὸν ὀπίσω ἐρχόμενον τῆ Πραινεσίης παπᾶ Αἰλιανῆ· αὐτὸν ἀληθινὰ καλὰ τὸν ἐπέτυχες· διότι ἔχει καὶ τὴν Σειρήνα ἐπικαθημένην εἰς τὰ κελῆτες, καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐλλάδος, ὡς εἶδες ἄλλος, ἀγαπᾷ, καὶ διὰ τὸν χαμὸν αὐτῆς ἀπεφάσισε καὶ ἀπέθανεν ἠρωϊκᾶ· αὐτὸς, ὡς μεσίτης καὶ εἰρηνοποιὸς, καὶ τότε ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς ὀμονοίας τῶν ἐλλήνων, καὶ πῶρα πάλιν συμβελεύει τὰς σημεριῆς με τὰς ἠπίες καὶ ἐλαρῆς λόγους τὰς διὰ νὰ μὴ φιλονεικῆν διὰ τὰ πρωτεῖα καὶ τὴν μάαιον δόξαν, εἰν θέλῃ νὰ ἀναζηθῆν· ἄς εἶναι ὡς τόσον διὰ τί, γέρον πολιτικῆ, δὲν ἀνεκάλυπτες εἰς αὐτὸν πράγματα σοφᾶ καὶ πολιτικᾶ; ἢ διὰ τί, ἀφ' ἧ καὶ εἰς τῆτο γνωρίζεις τὸν ἑαυτὸν σε ἀνάξιον, δὲν ἀνέλυες τὴν ὑφὴν καὶ σειρὰν τῶν λόγων τῆ; διότι ἐκάθη προ

πολλῆ ἢ ῥητορικῆ τῆς ἄς ἔπερνες τῆ βάμβα, ἢ ὅποια κετεχαρτώθη· καὶ με λατινικὰ καὶ γαλλικὰ παραδείγματα· ἐπειδὴ καὶ ἐτελείωσαν πλεονεχὰ ἑλληνικὰ· ναὶ ἀλησιμονήσειν ὀλίγον ἔλεψα τὸν μεγαλοῤῥήμονα ἐκεῖνον κόμπον σε εἰς τὴν ἀρχὴν τῆ Προλόγου, ὅτι δηλαδὴ καταχειρήσειν ἤθελες ἀπὸ τὸν Ὀμηρον· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τότε κατὰ τύχην ἦκσας, (ὡς μὴ ὠφελῆς!) ὅτι ἐξεδίδετο εἰς τὴν Βενετῖαν, τὸν ἀφῆκας καὶ ἀνεβάλες τὸν καιρὸν, ἕως ὅτε τὰ τὸν ἰδῆς, καὶ τὰ τὸν κρινῆς, καὶ ἀνακρίτης· καλῶς ἐτυπώθη· δισκόρησις εἰς ὅλα τῆς Ἑλλάδος τὰ μέρη, πωλόμενος φθινὰ ἀναλόγως με τὸν ἐκδότην τε, καὶ τὰ παλαιὰ τῆ ψευδοδιδύμω σχόλια τὸν ἀγρόσαν, καὶ πτωχοὶ διδάσκαλοι, καὶ μαθηταὶ ἀκόμη πτωχότεροι, καὶ ὠφελήθησαν ἑκάτεροι, πολλὰς ἀποδόντες εὐχαριστίας εἰς τὸν φιλογενῆ βλακῆ· ὁ δὲ ἰδικὸς σε, ὁ μὲ σοφῶς, κριτικὰ φιλολογικὰ σχόλια σολισθησόμενος, πῶ εἶναι; πότε τυπωθῆν θέλεις; κατεχειρήσας, φαίνεται, ἐξέδωκας τὴν ῥαψωδίαν Α εἰς τὰ βολιστὰ τῆς κίς, ὅπως καὶ συνδρομῆν ἀδραν ἀπὸ τὸν παπᾶ τρέχαν ἔλαβες· ἀλλ' εἶδες, ὅτι τὸ καταχειρήμα τῆτο εἶναι ἐργῶδες· εἶδες, λέγω, ὅτι τῆτο εἶναι ἔργον Εὐζαθίων, καὶ ἐκ Κοραΐδων· καὶ διὰ τῆτο ἐσιώπησας ἄς γεροπραγματευτῆς, χωρὶς νὰ ἐπιγράψης ἐδὲ τὸνομά σε, κρίνας εὐλογώτερον καὶ συμφερότερον εἰς τὸν ἄδην νὰ τὸν ἐκδώσης, ἐνθα καὶ τὸν ὀμηρον θέλεις συναντήσῃ, καὶ πολλὰς ἀπορίας παρ' αὐτῆ θέλεις λύσῃ.

Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν τὸν Μεσίαν καὶ ἄς ἰδῶμεν πλεονεχὰς τῆς Ἀποσόλης τε βαβαί! τίς ἔτος ὁ ἐξαποσέλλόμενος πρῶτος εἰς τὸ κήρυγμα τὸ ἑλληνικόν, ὁ Πολυμαθέςατος Πλέταρχος, ἢ ἑλληνικῆ βιβλιοθήκη, τὸ ταμίον τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας· τῷ ὄντι Προκομμένος Ἀπόσολος καὶ ἄξιος, καὶ λίθος ὡς ἀληθῶς ἀκρογωνιαῖος, ἐπάνω τῆ ὅποια οἰκοδομηθῆν θέλει ἀκράδαντα καὶ μεγαλοπρεπῶς ὅλη τῆς ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης τῆ σοφῆ γέροντος οἰκοδομῆ! ἀλλὰ τί τῆτο; δὲν θέλεις νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἐναγγελίον τε· ἀλλὰ διὰ τί; ἄς τὸν ἐρωτήσωμεν· εἶπέ μας, ἐκλεκτὲ καὶ σοφῆ Ἀπόσολε, διὰ τί ἐφάνης, καὶ πάλιν ἐκρύβης; διὰ τί ἐχειροτονήθης, καὶ πάλιν ἀπεχειροτονήθης; μὲ ἐρωτᾶτε διὰ τί; ἀκῆσατε, λοιπὸν, ὁ πάνθεργος ἔτος ἐξαποσολάτω· μοι παρήγγειλε νὰ σᾶς κηρύξω με πολιτικὸν τρόπον τὴν ἀφῆαν, τὴν ὅποιαν ἐγὼ πάντοτε ἐμίσησα, καὶ κατέτρεξα, καθῶς καὶ τὴν

ἀδελφὴν τῆς δεισιδαιμονίαν, διδάσκων ἀπανταχῆ τὴν εὐσέβειαν· καὶ διὰ τῆτο ἀπεσκίρτησα παραβάτης γενόμενος, κάμνωντας καὶ ὄρκον ποτὲ πλεονεχὰ μὴ ἀποσαλθῶ ἀπ' αὐτὸν τὸν μαρόν· ἢ δὲν βλέπετε εἰς τὸν μετατυπωμένον τρίτον τόμον με περὶ τὰ τέλη αὐτῆ, ὅτι μοι ἔχει καὶ ταύτην τὴν καλὴν παραγγελίαν κρεμασμένην; ἀνθρώπε! εἶχες νῆν εἰς τὸ κεφάλισ, ὅποτε τὰ ἔγραφες αὐτὰ, ἢ ἀπεδήμει καὶ τότε; ἀν ἄλλοτι δὲν ἦτον ἱκανὸν νὰ σε ἐμποδίση ἀπὸ τὴν μαρόν ταύτην παραγγελίαν, τῆλάχισον τῆτο ἔπρεπε νὰ σοχασθῆς, τὸ ὅποιον καὶ πολλὴν γνῶσιν δὲν χρειάζεται, ἀλλὰ μιστὲ ὀβολῆ μόνον, ὅτι μερικοὶ συμπατριῶταί σε παππίσαντες τῶρα πρὸ κρόνων, ἀφῆκαν καὶ γένος καὶ γλῶσσαν, ἀναγινώσκοντες οἱ διαβοντρογοὶ τὰς εὐχὰς τῶν παπισι συντεταγμένας, ὅπερ ἐστὶ με λατινικῆς, καὶ ἐκ ἑλληνικῆς χαρακτῆρας γεγραμμένας αὐτὰ τὰ ἡξεύρεις, ἢ δὲν τὰ ἡξεύρεις; εἰ μὲν τὰ ἡξεύρεις, διὰ τί λοιπὸν μαρολογεῖς, εἰ δὲ μὴ καὶ δὲν τὰ κατέχεις, διὰ τί πάλιν ἀνθαδῶς προπετεύεσαι; ἀλλ' ἴσως εἶπεν θέλεις, ὅτι ἡ ἱεραρχία μᾶς ἐμπόδισεν ἀπὸ τὸ φιλοσοφεῖν; ἀλλὰ, σὲ ἐρωτῶ, διὰ τί δὲν ἐμποδίζει καὶ γερμανῆς, καὶ γάλλης, καὶ Ἄγγλης, καὶ ῥώσσης σήμερον, ὅποτε καὶ αὐτοὶ μάλιστα τὸ ἴδιον δόγμα πρεσβεύσιν; ἀλλοίμενον γέρον θεσπέσιε καὶ σεβάσμιε! ἡμεῖς δ' ἐξείλαμεν νὰ μάθης γράμματα εἰς τὴν Φραγγίαν, καὶ σὺ μᾶς ξελελάθης! δὲν ἐκατάλαβες κἂν ἔτε τῆτο εἰς τὸν Ἰσοκράτην τὸν Μεσίαν με τὸν γεροφιλοσοφικόν σε νῆν, ὅτι τίμα τὸ δαιμόνιον μετὰ τῆς πόλεως; ἀλλὰ πῶ νῆς! πῶ κρίσις τότε, ὅποτε τὸν ἀντέγραφες διὰ νὰ τὸ καταλάβης! ὁ νῆς σε τότε ἀναμφιβόλως ἦτον ἀπ' αὐτὸ ἐξηλωμένος, καὶ ὄλος διόλε εἰς τὰ κανικὰ προσηλωμένος, διὰ νὰ μᾶς τὰ δείξης πόθεν παράγονται, καὶ ἀν εἶναι τῆ χρυσῆ, ἢ τῆ Ἀργυρῆ, ἢ τέλος τῆ σιδηρῆ αἰῶνος· βλέπεις λοιπὸν ὅποια γράφει καὶ λέγει, ὅστις καταγίνεται εἰς τὰ κανικὰ; βλέπεις πῶς δείχνει τὴν γύμνωσιν τῆ νοός τῆ εἰς ὄλον τῆς γῆς τὸ πρόσωπον; πῶς ἀντὶ νὰ λεχθῆ φιλόλογος, ὀνομάζεται μαρολόγος; μάθῃ λοιπὸν καὶ παῦσαι.

Καιρός δὲ εἶναι τῶρα νὰ ὑποδεχθῶμεν καὶ τῆς λοιπῆς ἀποσόλης τε· ἀλλὰ ποῖοί τινες εἶσθε σεῖς, φίλοι; σεῖς δὲν εἶσθε ἐκ τῆ ἀριθμῆ τῶν δώδεκα, Ἰωάνναι, καὶ οἱ υἱοὶ τῆ Ζεβεδαῖς, βροντοφῶνοι καὶ ὑψηλόγοι; ἀλλ' ἐκ τῆ ἀριθμῆ τῶν ἐβδομήκοντα, Φερνάτοι καὶ Παρμενίωνες, καὶ οἱ λοι-

ποι τῆς βιβλιοθήκης μικροὶ διάκονοι, τὰ πάρεργα, δηλ. τὰ ερατηγήματα τῆ Πολυαίνε, καὶ τὰ παραμύθια τῆ Λισώπε, καὶ τὰ ἄνοσα ἀσειά τῆ Ἰεροκλέες· γεροδημήτριε! σὺ ἐλσλάθης· ἐπειδὴ καὶ τις φρόνιμος ὢν, ἀφίνει τὰ ἔργα, καὶ διώκει τὰ πάρεργα; εἰδὲς βέβαια, ἔξω μόνον ὅσις μόνος τῷ κηρύττεται φιλόσοφος, χωρὶς νὰ γράψῃ τι φιλόσοφον συγγραμμα, καὶ ὅσις μὲ κηναρήσιον κεφάλι κομπάζεται, ὅτι ἡ φύσις τὸν ἐπροίκισε καὶ μὲ μνημονικὸν πολὺ, καὶ μὲ κρίσιν ἐμβροιδῆ, καὶ ὅσις εἰς τὴν αὐτοσχέδιον σοχασμὸς τῶ δίδει συμβεβλην μωρὰν εἰς ὀλόκληρον ἔθνος, πῶς νὰ συντάξωσι καὶ λεξικὸν τῆς γλώσσης, χωρὶς αὐτὸς νὰ τὴν ἠξεύρῃ καλῶς, καὶ τὴν παρακινεῖ ἀπόμῃ νὰ ὑπάγωσι καὶ νὰ ἐκλέξωσιν ἀπὸ ὅλας τὰς νήσους τῆ Αἰγαίε Πελάγους τὰς συμφορὰς τῆ ἔθνευ· εὐγε! ὡς βαθὺς κριτικὸς καὶ γράφεις καὶ παρακινεῖς! καλὴν ἰδέαν ἔχεις περὶ τῆς γλώσσης! ἠξεύρεις καὶ πῶ λαλεῖται τρανὰ καὶ ὀρθὰ, καὶ πῶ διεφθαρμένα καὶ εραβὰ! καλὰ πῶ δὲν μᾶς ἐσυμβέλευσας νὰ ὑπάγωμεν καὶ εἰς τὰ γαδαρονήσια ἐπειδὴ καὶ εἰς αὐτὰ ὡς ἀπάτητα ἀπὸ βαρβάρους ἀλλογενεῖς θύλεν φυλάττει ἀναμφιβόλως τὸ παλαιὸν ἀγγάρισμα οἱ γάδαροι οἱ ἑλληνικοὶ, καὶ ἔτω τὸ λεξικὸν σε, καθὼς καὶ μὲ τῆ γαδάρε αὐτῆ τὴν παραγωγὴν κατεπλετίσθη, ἠδύνατο καὶ μὲ τὴν φωνὴν αὐτῆ νὰ καταχαριτωθῆ, καὶ νὰ γένη ὄντως γαδαρολεξικόν, καθὼς καὶ τῆ φίλσεα*) Γαζῆ ἀπεκατέση Πριαπολεξικόν, ὡς τῆς ἀνασυλώσεως, καὶ καλοανοίξεως τῶν γυναικείων ποδῶν, καὶ πάλιν τῆς ὠδήσεως, καὶ τῆ ὑψηλῆ μετεωρισμῆ τῶν ἀνδρείων αἰδοίων κάλλιπα τὴν τύπε περιέχον· τοιάτῃς δέκα γεροφιλόλογος καὶ παπαλεξικομεταφραστὴς τὸ γένος ἂν εἶχε, μεγάλας βεβαιότατα κάμειν εἰς τὸν γαδαρισμὸν καὶ πριαπισμὸν προόδου ἠθέλε· τῆ ὠρα εὐθύς συναριθμηθῆν ἠθέλε καὶ αὐτὸ ὁμῶ μὲ τὰ σοφὰ τῆς εὐρώπης γένη· καὶ ὅσις πάλιν ὡς πτωχὸς καὶ χρεοκόπος πραγματευτῆς κομπάζεται ἀνερευθριάτως μόνος τῶ, περιαντολογῶν, ὡς ἄλλος Ἀσυδάμας, καὶ λέγων μὲ εἶμα ερογγύλον, ὅτι τὸ γένος κἀνένα ἄλλον δὲν ἠκασσε τόσον, ὅσον σὲ τὸν αὐτοσχέδιον φιλόσοφον, καὶ διὰ

*) Ἡ παραδειγματισμὸς εἶναι, ἑλληνες, τῆ ἀνὰ τὰ ἡ αὐθάδεια, ὅσις χωρὶς νὰ ἠξεύρῃ ἔτε τὴν μίαν γλώσσαν, ἔξ ἧς τὸ μετέφρασεν, ἔτε τὴν ἄλλην, εἰς ἣν τὸ μετέφρασεν, ἐπεχειρίσθη ἔργον πολλῶν καὶ σοφῶν. καὶ ὅσις δὲν πιστεύει, ἄς τὸν εἰπῆ νὰ γράψῃ ἐν δεκάσιχον ἐπιτολίδιον· καὶ τότε βεβαιεῖται.

τῆτο καὶ σὲ τιμᾶ καὶ σέβεται, ἀκολοθεῖν ἀνάποδα τὰς συμβεβλῆς σε καὶ διακωμωδῆν σε παρρησίᾳ ὡς λελόν, καὶ τὸν ἐγκέφαλον ἐξεπτυνότα. εὐγε! φιλόσοφε γέρον! ἐδῶ τῆ ἀληθείᾳ ἐδειξας τὸ ὄξυ καὶ διαβατικὸν τῆ νοός σε! εἰς τῆτο ἀληθινὰ κανεῖς δὲν ἠμπορεῖ εἶμα νὰ ἀνοιξῆ· κοιμήθητι λοιπὸν ἀναβάδην ἔχων τὴν πόδας σε· ἐπειδὴ καὶ ἐνθεν μὲν ὁ Γαζῆς, καὶ φρόνιμος κομισιονάριός σε, ἐνθεν δὲ ὁ Κέμας, ὁ κολάκων ἀπάντων ἐπιτριπτότατος, ἐνθεν δὲ ὁ βαρδαλάχος, ὁ ὑπολος Πρωτεύς, τῆς Αἰγύπτου τὸ Ζωδάριον, ἐκεῖθεν πάλιν οἱ ἀδιάντροποι κόκκινοι, σὲ κηρύττεν Πατριάρχην τῆς φιλολογίας, Σωκράτην τῶν ἠθῶν, Μεσηγέστην Ἀπόλλωνα, τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς φιλοσοφίας αὐτῆς, καὶ ἐπομένως καὶ τὸ γένος αὐτό· διότι τὸ γένος ἀπὸ ποίσε ἄλλης συνίσταται; καὶ ὅσις τέλος, ὡς ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον τῆς γῆς, δίδει γνώμην καὶ εἰς τὸν Πατριάρχην νὰ εἰπῆ τὸν Σελτάνον διὰ νὰ κάμῃ τεσσαρακοσὰς, καὶ ἔτω νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πανώλην. ναι γέρον, ταῦτα δὴ πάντα κατὰ μοῖραν εἶπας, καὶ νικᾷς καθ' ὅλα ὄλας τὴν εἶα τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τῆ ἀληθείᾳ Διίμῃτιν ἀτάλαντος εἶσαι, καὶ ἰσόθεος ὡς ἀληθῶς φῶς! ἄς εἶναι.*)

Τὸ δὲ περὶ ποινῶν καὶ ἀμαρτημάτων τῆ βεκαρίας νομικόν, τί ἐχρειάζετο νὰ μεταφρασθῆ, καὶ νὰ σχολιασθῆ, καὶ μὲ ἓνα πρόλογον ἔτω σοφὸν νὰ συνοδευθῆ! νὰ μετριάσῃ, καὶ νὰ ἀπαλύγῃ τὰ ἑλληνικὰ κριτήρια; ἢ νὰ μαλακώσῃ, καὶ νὰ καταπαύσῃ τὸν ἑλληνικὸν θυμὸν τὸν κατὰ σὲ διεγερθησόμενον; τὸ δεῦτερον βέβαια καὶ ἐχὶ τὸ πρῶτον νὰ κατορθώσῃ· ὡς τόσον θάρρει πολὺμητι γέρον! τὸ ἔθνος τὸ ἑλληνικὸν δὲν εἶναι τόσον σκληρὸν καὶ ἀπάνθρωπον, εἶναι ἡμερον καὶ φιλάνθρωπον αὐτὸ ἐχὶ μόνον δὲν θέλει σε τιμωρήσει ἀξίως τῶν ἀμαρτημάτων σε, ἀλλὰ καὶ θέλει σε τιμῆσει ἀνασυλώνων εἰς τὴν κήπε τῶ τὰς εἰκόνας σε πρὸς φόβητρον τῶν κοράκων, καθὼς καὶ τῆ Πριάπε ποτέ· αὐτὸ καὶ τὰ μνημόσυνά σε θέλει τὰ κάμῃ κατὰ τάξιν· αὐτὸ καὶ διὰ σημείον τῆς μεγάλης ἀνεξικακίας τῶ, καὶ πολλῆς πρὸς σὲ μακροθυμίας, ἔτε τὰ αὐτοσχέδιά σε σχεδάρια δὲν θέλει καταδεχθῆ ποτε εἰς τὰς χεῖράς τῶ νὰ πάρῃ, γνωρίζον, ὅτι

*) Μὰ τὰ κηνάρια, καὶ τὰ κυνάρια, καὶ τὰ Πλατάνια αὐτὰ, τοῖστων ἄλλον Σωκράτην δὲν γεννήσειν ἢ ἑλλὰς εἰς τὸ ἔξῃς θέλει.

δὲν εἶναι ἄξιον τῶν ἔτους ὑψηλῶν ἰδεῶν σε, ἔτε δεκτικὸν τῶν φρονιμῶν συμβεβῶν σε, ἄς καὶ διαμοιράζονται καὶ μὲ ὀνομαστικὴν μόνον δωρεάν· ἄς καὶ ἐξώδευσαν δι' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν σκοπὸν οἱ φιλογενεῖς ἐκεῖνοι Ζωσιμάδαι· ἄς καὶ πωλῶνται τὰ παραμύθια τῆς Αἰσώπης μὲ παραμικρὰν τιμὴν, δύο ὀλλανδέζικα φλωρία· ἄς χρειάζεται ἡ τράπεζα ἡ πολλυβισικὴ διὰ τῆς μερικῆς τόμης τῆς Πλευτάρχους. αὐτὸ, καὶ σὺ ὁ ἴδιος τώρα ἔτι ζῶν τὸ βλέπεις πόσον σὲ τιμᾷ, καὶ πόσους ἐγκωμιαστικὰς σεφάνους ἐξ ἀκανθῶν καὶ κυνοσβάτες σοὶ πλέκει, φιλοτιμύμενον νὰ σεφανώσῃ τὴν πολυβελον καὶ πολύτροπον κεφαλήν σε ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν σε. ὅταν δὲ πάλιν μᾶς ἀποχαιρηθήσῃς, καὶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον νὰ περάσῃς ἀποφασίσῃς, τότε δὴ τότε ἐκεῖ πάλιν παρὰ τὴν Ἀχερσίαν λίμνην, πρὶν εἰς τῆς χάρωνος τὸ πλοῖον νὰ ἐμβῆς, θέλεις ξεγυμνωθῆναι ἀπὸ τὸν ἀνδιὰτροπον καὶ ἀφιλοπρόσωπον ἐκεῖνον Μένιππον, τὸν φίλον τῆς ἀληθείας· τότε λέγω ἀνακαλυφθῆναι καὶ πομπευθῆναι θέλεις αἱ Τερατολογίαι σε, τὰ ῥησιεῖδιά σε καὶ λεξειεῖδιά σε, ἡ ἀνυπέροβλητος φιλαργυρία σε καὶ ἀπαραδειγματίσιος δοξοκοπία σε, καὶ ἀνάποδος φιλογενεῖά σε, καὶ τὸ νὰ νομίζῃς, ὅτι σὺ εἶσαι προτοκορυφαῖος ὄλων κτλ. κτλ. καὶ ἀπ' ἑτέρος πάντων ἔτους ὀλόγυμνον ὁ χάρων σὲ δεχθῆναι, καὶ ὁ Αἰανός σε παραλάβῃ, καὶ εἰς τῆς Πλευτῶνος τὰ βασιλεία σὲ ἐμβιβάζῃ, καὶ ὁ καλὸς λειανὸς ἔτω κατάσικτον καὶ παρδαλὸν ἀπὸ κάθε εἶδος ἀμαρτημάτων σὲ ἰδῆναι, εὐθύς καὶ αὐτὸς ὡς φιλογενῆς καὶ φιλόπατρις μὲ τὸν νόσιμον τε ἐκεῖνον κάλαμον θέλεις ζωγραφίσῃ ὡς ἄξιον τῆς περιφλεγέδοντος, ἢ τῆς Κωκυτῆς, ἢ, τὸ μετριώτερον, τῶν ἔρινύων αὐτῶν· αὐτὰ λοιπὸν τὰ βραβεῖα γεροσωκράτη τῆς αἰῶνός μας καὶ τώρα εἰς τὴν ζωὴν σοὶ βραβεύονται, καὶ μετὰ θάνατον σὲ ἀναμένουν· διὰ τῆς καὶ γράφε, ὅσα καὶ ὅποια ἠμπορεῖς μὲ ἀσέβασον ἀσοχασίαν. καὶ ἂν μερικοὶ ἀπὸ φθόνου σὲ πειράζωσιν, μὴ χωλωθῆς καὶ πικραυθῆς· διότι τὰ ὀνόματα τῶν φθονερῶν τέτων ἀνακαλυφθῆναι καὶ πομπευθῆναι θέλεις· τὸ γένος πλέον ἐγνώρισεν καὶ τέττοις τῆς καταράτης, καὶ σὲ τὸν Σωκράτην· καὶ διὰ τῆς σὲ μὲν ὡς ἄξιον τιμᾷ· ἐκεῖνος δὲ πάλιν ὡς ἀνάξις ἀποσκυβαλλίζει καὶ ἀτιμᾷ· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ εἶναι μερικοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων πάντῃ ἀνείδεοι τῶν τοιούτων πραγμάτων, καὶ οἵτινες ἠμποροῦν ἀκρόντες Σωκράτην νὰ νομίσωσιν, ὅτι ἀνέστη ἐκεῖνος ὁ Παλαιός

Σωκράτης, ὁ Ἀθηναῖος· ἄς μάθωσιν οἱ τοῖστοι, ὅτι δὲν εἶναι ἐκεῖνος, ἀλλ' ἓνας ἄλλος χῖος μᾶς εὐγῆκεν εἰς τῆς αἰσχάτης τέττοις αἰῶνας, ἀπαράλλακτος ὡς τόσον μὲ ἐκεῖνον τὸν παλαιὸν καὶ εἰς τὴν Προκοπὴν, καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν· καὶ χάριν τῶν ἀπειρῶν τέτων ἄς γένη ἐδῶ ἓνας σύντομος παραλληλισμὸς τῶν βίων καὶ ἠθῶν ἐκατέρων, τῆς παλαιᾶς ἐκεῖνης, καὶ τῆς νεωτέρας τέττοις. Ἐκεῖνος ὁ παλαιὸς ἔλεγε φανερὰ ἐν οἴδῃ, ὅτι ἐδὲν οἴδα· ἔτος ὁ νεὸς ὅμως καὶ λέγει καὶ γράφει, ὅτι τὰ πάντα ἐγὼ μόνος οἴδα· ἐκεῖνος ἐδίδασκε δωρεάν εἰς τῆς δρόμους, εἰς τὰ ἐργαστήρια, εἰς τῆς περιπάτους, καὶ εἰς ὄλους τῆς τόπους τῶν Ἀθηνῶν, ἀμελήσας τὰς οἰκιακὰς τε ὑποθέσεις διὰ τὸ κοινὸν καλόν· ἔτος ὅμως γράφει καὶ διδάσκει μακρὰν ἀπὸ τὴν πατρίδα, πωλῶν ὅσον ἠμπορεῖ ἀκριβώτερα τὰ σχεδάρια τε, καὶ τὰ κοινὰ χρήματα ἱεροσυλῶν· ἐκεῖνος ἔλεγε, ὅτι πόσον ἐγὼ χρειαν ἔχω· ἔτος ὅμως τὸ ἀνάπαλιν, πολλῶν ἐγὼ χρειαν ἔχω· διὰ τῆς καὶ ἀπὸ κάθε ἐκδοσίν τε σφετερίζεται ἀνὰ διακόσια τὸν ἀριθμὸν σώματα· καὶ τὰ μὲν διὰ τὸ κοινὸν τῶν ἐλλήνων τὰ φυλάττει κεκρυμμένα. τὰ δὲ ἐδικάτης παντῆ εἰς ὄλους τὰς ἀγορὰς καὶ τὰ βιβλιοπωλεῖα τὰ ἐξαποσέλλει ἐκεῖνος διὰ νὰ ὠφελεῖ τὸ κοινὸν πάντοτε, δὲν ἠθέλησε πεθερὰ εἰς τὴν ζωὴν τε νὰ ὑπάγῃ· ἔτος ὅμως ἔκαμεν ὄρκον φοικτὸν ἐπάνω εἰς τὸ παλαιολογιάλ, καὶ εἰς τὸν κεραμικὸν τῶν Παρισίων, ὅτι ποτὲ εἰς τὴν πατρίδα τε δὲν θέλει πατήσῃ· (καὶ μὲ ἦντα μέρη; καλὰ κάμνεις, γεροσωκράτη Δημήτριε· τὰ πράγματα μακρόθεν ἀλλέως βλέπονται, καὶ ἀλλοιότικα παραφαίνονται) ἐκεῖνος ἦτον πρᾶος, ἀνεξίκακος, ἀνώτερος ἀπὸ τὸ χαμαιρπὲς τῆς φθόνου πάθος, καὶ φίλος ἀληθινὸς τῆς νεολαίας· ἔτος ὅμως ὀργίλος, καὶ ὅταν γράφῃ σχεδὸν τρέμει ἢ γεροντικὴ τε χεῖρ ἀπὸ τὸν θυμὸν, καὶ σύντροφος παντοτεινός τῆς φθόνου, καὶ ἐχθρὸς ἀφιλιώτος τῶν πεπαιδευμένων τῆς γένους, καὶ μέγας διώκτης τῆς σημερινῆς νεολαίας, ἐπειδὴ καὶ δὲν λαλεῖ τὴν γλώσσάν τε· ἀπ' ἐκεῖνος τὴν σοφὴν διδασκαλίαν ἐμορφώθησαν Πλάτωνες, Ξενοφῶντες, Ἀντισθένης, καὶ Περικλείς· ἀπὸ τέττοις ὅμως τὰ μωρὰ σχεδάρια Γαζίδαι, εἰς κηρὸν καιόμενον μεταμορφωμένοι, καὶ κόκκινα αἰδιάντροπα πρόσωπα, ὑλακτῆντα ἐναντίον εἰς ὄλον τὸ γένος, καὶ ἐξεμῶντα ὄλους τὰς ἀηδίας τῆς κακοηθείας· ἐκεῖνος ὡς ἀληθινὸς φιλόσοφος καὶ ἀνυπόκριτος δὲν ἐντρέπετο νὰ μανθάνῃ πάντοτε καὶ εἰς τὸ γῆρας τε αὐτό. καὶ ἀπὸ

τὸν τυχόντα· φθάνει μόνον τὴν ἀλήθειαν νὰ ἔλεγε· καὶ ἐχὶ μόνον δὲν ἔκλεπτε τὰς ἐννοίας, ἀλλὰ καὶ ἐκήρυττε πανταχῶς τὸν εἰπόντα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τὰς ἔπερνε, ὁμολογῶν εἰς αὐτὸν καὶ χάριτας· ἔτος ὅμως κανένα δὲν καταδέχεται νὰ ἀκέρση, καὶ κλέπτει ἀναισχύντως καὶ λέξεις καὶ ἐννοίας ἀπὸ τῆς ἄλλης, καὶ τὰς πωλεῖ ὡς ἐδικὰς τῆς· ἐκεῖνος δὲν ἐζητῶσε βία καὶ δυνασεῖα νὰ πέρνε, οἱ τότε ἄλλοι φιλόσοφοι καὶ πεπαιδευμένοι καιρὸν ἀπὸ αὐτόν· ἔτος ὅμως κράζει, φωνάζει, φοβερίζει, καὶ ἀφορίζει ὡς Πατριάρχης τῶν σοφῶν, ὅλοι νὰ πέρνε ἀπ' αὐτόν καιρὸν· βλέπετε, ὁμογενεῖς, πόσον ἀκριβῶς ὁμοιάζει ὁ σημερινὸς Σωκράτης μὲ ἐκεῖνον τὸν παλαιόν; σχεδὸν καὶ οἱ κατήγοροί τῆς ἔχον τὰ αὐτὰ ἐπαγγέλματα· Δέκας Ἱερῆς, καὶ ποιηταὶ σοφισταὶ Ἄνυτος καὶ Μέλιττος. ὅθεν ἄς δοξάσωμεν τὴν θείαν πρόνοιαν, ἣτις κάμνει, ὅταν θέλῃ, τὴν ἡμέραν νύκτα, καὶ τὸ φῶς σκότος· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ πράγματα παραδειγματιζόμενα, γίνονται σαφέστερα, καταληπτότερα καὶ λαμπρότερα· διὰ τῆτο ἄς τὰ ἐκδέσωμεν τώρα καὶ ἔτως· οἱ προπάτορες ἡμῶν, φίλοι ὁμογενεῖς, ἐτίμησαν τὸν Θαλήν, καὶ τὸν Πυθαγόραν ἐκεῖνον διὰ τὰς ἐφευρέσεις των, καὶ ἀνακαλύψεις τῶν φιλοσοφικῶν ἀληθειῶν, καὶ τὴν παντοτεινὴν ἀνυπόκριτον καὶ ἀφιλοκρήματον διδασκαλίαν των· ἐτίμησαν τῆς Πλάτωνος, τῆς Ἀριστοτέλους, τῆς Θεοφράστου, τῆς Ζήνωνος, καὶ τῆς λοιπῆς φιλοσόφου διὰ τὰ ἀθάνατα φιλοσοφικὰ συγγράμματά των, καὶ διὰ τὰ μεγάλα καὶ ὄντως θαυμασὰ τῆς νοῦς των προτερήματα· ἐτίμησαν τὸν Ὀμηρον, τὸν Σοφοκλῆν, τὸν Μένανδρον, τὸν Θεοκιδύδην, τὸν Δημοσθένην, τὸν Εὐκλείδην, τὸν Ἀρχιμήδην· τῆς μὲν ὡς ποιητὰς Ἀθανάτους· τῆς δὲ δευτέρας, τὸν ἕνα ὡς κανόνα τῆς ἰσορίας ἀσραβῆς, καὶ τὸν ἄλλον, ὡς ῥήτορα ἀπαρδειγμάτισον, καὶ Θάμβος καὶ ἐκπληξιν εἰς ὅλον τὸν κόσμον προξενῶντα· τῆς δὲ τελευταίας πάλιν, τὸν μὲ ὡς σοικειωτὴν τῆς Γεωμετρίας, καὶ τὸν ἄλλον ὡς εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἀνθρωπίνης ἀγχινοίας ἀναβεβηκότα· ἀλλὰ τιμᾶ καὶ σήμερον ἢ εὐρώπη Γαλιλαῖος, καὶ Γασένδος, καὶ Βάκωνας, καὶ Καρτησίος, καὶ λείβνητις, καὶ Νεύτωνας, καὶ Βολφίος, καὶ Κάντας, καὶ τῆς λοιπῆς σοφῆς, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα, ἐὰν ἐπὶ τῆ παρόντος θελήσω νὰ τὰ καταγράψω, ἐπιλείψουμε ἢ ἡμέρα διηγέμενον, διὰ τὰς σοφὰς ἀνακαλύψεις των, διὰ τὰ σοφὰ καὶ ἀθάνατα, συγγράμματόν των· ἀλλὰ τῆτον τὸν ἐδικολ-

μας ἀκέραιον γεροσωκράτην διὰ τί νὰ τὸν τιμήσωμεν, καὶ νὰ τὸν ὑπερδοξάσωμεν, καθὼς καὶ αὐτὸς τὸ παρα θέλει, καὶ τὸ ἀναμένει, καὶ οἱ ὀπαδοῖτέ μὲ τὰς ῥάβδους εἰς τὰ χεῖρας δεινὰ ὑποβλέποντες τὸ ἀπαιτῶν; διὰ τὴν ποιητικὴν; ἢ διὰ τὴν ῥητορικὴν τῆς; ἢ διὰ τὴν φιλοσοφίαν τῆς τὴν παρδαλὴν; ἢ τέλος διὰ τὰς μαθηματικὰς τῆς ἐφευρέσεις, καὶ τὰς πολλὰς ἀστρονομικὰς ἀνακαλύψεις; ἢ διὰ τὰ ἀναρίθμητα φιλόσοφα συγγράμματά τῆς; δι' αὐτὰ ἐχὶ βέβαια, ἀλλὰ διότι ἐκήρυξε τὸ γένος ἀναλφάβητον πάντη, καὶ ἐπομένως τριβάρβαρον· διότι πασχίζει νὰ τὸ πάρη τὴν θειᾶν γλῶσσαν ἀπὸ τὸ ζῶματῆς, καὶ νὰ τὸ ἐμβάση τὴν ἐδικήν τῆς τὴν νέαν τὴν γραικικὴν, διὰ νὰ κάμη αὐτὸς ἐποχὴν εἰς τὰ χρονικὰ τῆς γλῶσσης· διότι τὸ κλέπτει κατ' ἡμέραν τὰ κρήματα τῆς· καὶ διότι τέλος διὰ νὰ δεῖξη, ὅτι ἀληθῶς καὶ λέγει καὶ γράφει, τῶ μεταφράζει καὶ γραμματικὴν ἑλληνικὴν ἀπὸ ἀλλογενεῖς· καὶ διότι τὸ κηρύττει μὲ συνειδὸς ἀκρωτηριασμένον, ὅτι αὐτὸν ἤκασε τώρα προχθες, καὶ ὅπως ὠρθοπάτησε, χωρὶς νὰ τῶ ἀπομείνη ἔτε φιλόσοφος, ἔτε γραμματικὸς, ἀφ' ἑ μίαν φορὰν ἔχασε τὴν βασιλείαν· ὅθεν καὶ ἄς ἰδῶμεν πάλιν ἂν τὸ γένος τὸ ἑλληνικὸν ἔπαυσεν ἀπὸ τὸ νὰ φιλοσοφῇ, καὶ νὰ διδάσκηται καὶ τὴν γλῶσσάν τῆς, καθὼς αὐτὸς ὁ ἀσυνειδήτος τὸ συκοφατεῖ· εἰς τὴν πρώτην λοιπὸν ἑκατονταετηρίδα μετὰ τὴν πτώσιν τῆς, εἰς τὴν δεκάτην ἕκτην δηλαδὴ ἀπὸ χριστοῦ ἤκμαζεν Γαβριὴλ ὁ Σεβήρος, ἀνὴρ πολλὰ πεπαιδευμένος, καθὼς τὰ συταγματά τῆς τὸν ἀποδείχον· καὶ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας φιλόσοφος πατριάρχης, τὸν ὁποῖον εἰς τῆς χρόνους τῆς ἐχὶ μόνον οἱ ἐδικολίμας, ἀλλὰ καὶ ὅλα τῆς εὐρώπης τὰ σοφὰ ἔθνη τὸν ἐτίμων καὶ διὰ τὴν ἐσωτερικὴν, καὶ διὰ τὴν ἐξωτερικὴν μάθησιν· καὶ Μάξιμος ἀκόμη ἐκεῖνος ὁ Μαργένιος· εἰς δὲ τὴν δεκάτην ἐβδόμην πάλιν ἑκατονταετηρίδα ἤκμαζον οἱ ἐξῆς· Κύριλλος ὁ λέκαρις, ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης· καὶ Μελέτιος ὁ Συρίγης, καὶ Θεόφιλος ὁ Κορυθαλεὺς, τὸ λαμπρόν ἄστρον τῆς φιλοσοφίας, τῆς ὁποίας τὰ συγγράμματα εἶναι ἄπειρα, καὶ ἀπὸ τῆς ὁποίας τὴν σχολὴν εὐγῆκαν καὶ ἄλλοι μὲν πολλοὶ πεπαιδευμένοι ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀκόσμοι, Διονύσιος ὁ Ναυπλῆς Μητροπολίτης, καὶ Νεκτάριος, ὁ τῶν Ἱεροσολύμων Πατριάρχης, καὶ Ἰωάννης Καρνοφύλλης ὁ Βυζάντιος, καὶ Γερμανὸς ὁ Αἰτωλὸς, ὅλοι εἰς τὸ ἄκρον τῆς παιδείας ἀπο-

βλέποντες· εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν πρὸς τέτοις ἀνδράσιν καὶ Γεώργιος ὁ Κορέσσιος, ὁ συμπατριώτης τε, ὁ ἰατροφιλόσοφος ἅμα καὶ θεολόγος· καὶ Ἀθανάσιος ὁ Πατελάριος, καὶ Γεράσιμος ὁ λέκαρις, κηῖτες· καὶ οἱ δύο· ἀλλὰ καὶ Γεράσιμος ὁ Βλάχος, κηῖς καὶ αὐτὸς, καὶ Καλέδης ὁ μαθητὴς τε· ἡ ἰδία ἑκατονταετηρίς μᾶς ἐγέννησε καὶ τὴν ἐκ μῆς εὐδοκίμους ἐκείνας φιλοσόφους, τὸν Παῖσιον λέγω τὸν λειγαρίδην, καὶ Ἀντώνιον Κοραῖν τὸν Ἰατροφιλόσοφον (τῆτον κἂν ἔπρεπε νὰ σεβασθῆς καὶ ὡς συμπατριώτην, καὶ ὡς φερώνυμόν σου) καὶ Ἰωάννην τὸν ἐκ Βερόλαιας τὸν Κεττένιον, ἐνδόξως εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆ Παταβίης φιλοσοφῆντα, καὶ τὸ ἑλληνικὸν φροντιστήριον ἐκεῖ διὰ τὴν ὁμογενεῖς τε συστήσαντα· καὶ Ἰλαρίωνα τὸν Κιγάλην τὸν Κύπριον, καὶ Σεβασὸν τὸν Τραπεζέντιον· καὶ εὐγένιον τὸν Ἀκαρνάνα, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμαθήτευσεν ὁ Γόρδιος· καὶ Χρῦσανθον τὸν Ἠπειρώτην, τῆ ὁποῖα μαθητὴς ἅμα καὶ διάδοχος ἐσάθη ὁ ἐξ ἄρτης Ἀθανάσιος· καὶ Γεράσιμον τὸν Ἀκαρνάνα, καὶ τέλος τὸν Παναγιωτάκην ἐκεῖνον, τὸν μέγαν ἐρμηγέα, ὅστις ἔκαμε φανερόν εἰς ὅλους τὸν πολὺν πλῆτον τῆς σοφίας τε καὶ πολυμαθίας εἰς τὴν πρὸς Ἀθανάσιον τὸν Κιρκέρον ἐπισολὴν τε, ἐν ἣ περὶ τῆ ἐν Κωνσταντινῶν πόλει ὀβελίσκει ὀμιλεῖ. Πάλιν εἰς τὸν περασμένον αἰῶνα ἠκμαζε χρῦσανθος ὁ Νοταρᾶς, ὅς τις εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῆς φιλοσοφίας ἐσπέδασε, καὶ μάλιστα κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸ μαθηματικόν· εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἡτον καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος, ἀνὴρ δαιμόνιος, ὅστις πολλὰ μὲν ἐκ σώματος ἐδίδαξε, πολλὰ δὲ καὶ παντοίας ἰδέας συγγράμματα ἀφῆκε· τῆς υἱὸς ἀτεχνῶς ἀνεφάνη πατρῶζων καὶ ὁ τῶν Λακῶν ἡγεμῶν Νικόλαος ὁ φιλόσοφος· ἀπὸ δὲ τῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξάνδρου ἐμορφώθησαν πολλοὶ μὲν ἐπιστήμονες ἄνδρες καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ Βησσαρίων ὁ Μακρῆς ὁ ἐξ Ἰωαννίνων, καὶ Ἰάκωβος Μάνος ὁ Ἀργεῖος· καὶ Ἰερόθεος ὁ Βυζάντιος, καὶ Διονύσιος Μαντέκας ὁ Κασορίας, καὶ Μελέτιος ὁ Ἀθηναῖος, τῆ ὁποῖα γνῶσις μὲν εἶναι καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἰσορῖα, γνῶσις ὅμως εἶναι καὶ εἰς ὅλας τὰς χεῖρας καὶ τῶν ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀγγλῶν περιφέρεται ἡ Γεωγραφία· καὶ ὁ Κακαβέλας, καὶ ὁ Ἀβράμιος, οἱ κηῖτες· καὶ Μηριάτης, ὁ ἐκ Κεφαλληνίας, καὶ Ἀναστάσιος ὁ Ἰωαννίτης, καὶ ὁ Πελοποννήσιος Καισάριος, ὁ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Πρωτοσύγγελος, ὅς τις καὶ εἰς τὰ μαθηματικὰ ἐξόχως ἐνησχολήθη· ἀλλ'

ὡς ἀφήσωμεν τὴν λοιπὴν, ὅσοι ἢ Ἀρχιερεῖς σοφοὶ ἦσαν, ἢ Πρωτοσύγγελοι, ἢ ἄρχοντες, ἢ ἱατροί, καὶ ὡς καταλέξωμεν μόνον τὴν ὀνομαστὴν φιλοσόφους τῆς ἐλλάδος διδασκάλους, οἵτινες, ἕως προχθῆς ἔζων, τὸν Ἀντώνιον λέγω καὶ χερμέζιον τὴν ἀνταδέλφους Βυζαντίους, καὶ τὸν Σπανδωνῆν καὶ αὐτὸν Βυζάντιον, καὶ τὸν Μιτυληναῖον Δωρόθεον, καὶ Νικόλαον τὸν Καλλιᾶκην, τὸν διδάσκαλον τῆς ἐν τῷ Παταβίῳ Ἀκαδημίας, καὶ Θωμᾶν Κατάνην, καὶ Νικόλαον Κομνηνὸν Παπαδόπουλον, τὴν ἐκ Κρήτης, καὶ Ἀντώνιον ερατηγὸν τὸν Κερκυραῖον· καὶ τὴν εἰς τὸ ἐν τῇ Βενετῇ Φλαγγινιανὸν ὀνομαζόμενον φροντιστήριον μὲ πολλὴν δόξαν διδάξαντας, τὸν τε Μοσχοπολίτην, λέγω, Χαλκέα, καὶ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν Πατέσας, καὶ Ἀντώνιον Κατήφορον τὸν Ζακύνθιον, τὸν δοξασθέντα μεγάλως διὰ τὰ πολλὰ καὶ διάφορα μαθήματά τε· ἀλλὰ καὶ Μακάριον τὸν αἰδίμον, καὶ Γεράσιμον τὸν μαθητὴν τε, καὶ διάδοχον, τὴν εὐκλεεῖς διδασκάλους τῆς ἐν τῇ Νήσῳ Πάτμῳ σχολῆς· καὶ τὴν διδασκάλους ἀκόμη τῆς τῶν Ἰωαννίνων σχολῆς, τὸν Σεδυροῦν, καὶ Μεθόδιον, καὶ Μπαλάνον, καὶ Τρύφωνα· καὶ τὴν ἐν βηκορσίῳ Μάρκον τὸν Κύπριον, καὶ Γεώργιον τὸν Τραπεζέντιον, καὶ Ἀλέξανδρον τὸν ἐκ Τυρνάβης· ἀλλὰ καὶ εὐγένιον τὸν μέγαν, καὶ Θεοτόκην τὸν μαθηματικόν, καὶ Νικόλαον τὸν Ζαζέλην, καὶ Μυσιόδακα τὸν Ἰώσηπον, καὶ τὸν Ἰατροφιλόσοφον ὁμῆ καὶ διδάσκαλον Καραϊωάννην, καὶ Νεόφυτον τὸν Κανσοκαλυβίτην· καὶ τὴν ζῶντας ἀκόμη, Δημήτριον τὸν Δάρβαριν, Γρηγόριον τὸν Κωνσταντῶν, καὶ Βενιαμῖν τὸν φυσιολόγον καὶ φιλόσοφον ἀληθινόν· Ἀνανίαν δὲ τὸν Μωριολόγον, καὶ Ματθαῖον τὸν γραμματικόν, καὶ Ἀθανάσιον τὸν Πάριον, καὶ Δανιὴλ τὸν Κεραμεῖα, καὶ Ἰωάννην τὸν κωφόν, καὶ Παλαμᾶν, καὶ Βαρδακᾶν, καὶ λάμπρον, καὶ Ἀναστάσιον Καμπίτην, καὶ Θεόδωρον, καὶ Κυπριανόν, καὶ Κυριλλον, καὶ ἄλλους πολλὰς διδασκάλους, οἵτινες ἐδίδαξαν τὸ γένος, καὶ το ἐφύλαξαν νὰ εἶναι καὶ νὰ λέγεται ἑλληνικόν, καὶ ἀπὸ τῆς ὁποῖας εἶσθε καὶ σεῖς οἱ τρανοὶ τρανοὶ φιλόσοφοι, δὲν τὴν ἀναφέρω, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἤξευρον οἱ μαῦροι τὸ δηλαδὴ, καὶ δηλονότι, καὶ τὴν φέχταν, καὶ τὰ καυκιά, καὶ τὴν καραβίδα, ὡς ξηροὶ μόνον γραμματικοί, ξηρότερα ἀπὸ τὸν γεροφιλόσοφον διδάσκοντες γραμματικά· τῶρα λοιπὸν ὡς τὸν ἐρωτήσωμεν κομμάτι σοβαρὰ τὸν μέγαν τῆτον τῆς ἐλλάδος ὑπέρμαχον. τὴν ἐγνώ-

ρίζες τῆς τῆς φιλοσόφου ἀνδρας, ἢ δὲν τῆς ἐγνώριζες; εἰ μὲν τῆς ἐγνώριζες, διὰ τί εἰς τὴν εὐρώπην φιλογραϊκῶς ἐφώνηζες, ὅτι τὸ γένος τὸ ἐλληνικὸν ἔχασε πλέον καὶ φιλοσοφίαν, καὶ γλῶσσαν; εἰδὲ καὶ δὲν τῆς ἐγνώριζες, διὰ τί δὲν ἐφρόντιζες ὡς πολὺ ἴσως ἰσορικός νὰ τῆς μάθης, καὶ ἔπειτα νὰ φιλογραϊκίσης; ἀλλὰ σὺ τί ἐσοχάσθης μὲ τὴν ἀνόητόν σε ποιη-
ρίαν, ἃς κηρύξω εἰς τὰ αὐτοσχέδια σχεδιάριά μου. ὅτι τὸ ἐλληνικὸν γένος εἶναι ἀναλφάβητον πάντη καὶ ἀγράμματον καὶ τριβάρβαρον, καὶ ἃς φι-
λολογήσω τὰ καυκιά, καὶ τὴν καραβίδα, καὶ τὸν Γάδαρον, καὶ ἃς δείξω εἰς τῆς εὐρωπαίους, ὅτι ἐγὼ τῷ διορθῶν καὶ γλῶσσαν, καὶ συγγραφεῖς, καὶ ὅτι τῷ δείχνω καὶ τὸν δρόμον τῆς φιλοσοφίας, καὶ αὐτοὶ ὡς ξένοι καὶ ἀκολέθως ἀνείδειοι τῶν ἐλληνικῶν πραγμάτων, θέλουν μοι πιεῦση, καὶ ἔτω θέλουν με ὀνομάση πρῶτον διορθωτὴν, καὶ ἀνορθωτὴν τῆς ἐλλά-
δος· ἀλλ' ἡμαρτες, ἔτε ἐπέτυχες τὸν σκοπὸν σε, ἐπειδὴ καὶ αἱ χεῖρες σε αἰγεροντικαὶ ἔτρεμον ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν ὅτε ἐματίαζες εἰς αὐτόν, καὶ ἔτως ἀντὶ Πάνδαρος, ἀπεδείχθης θερσίτης, μόνος μεταξύ εἰς τὸ Πα-
νελλήνιον φωνάζων, ἕως ὅτε νὰ σε μασιγῶση κἀνένας ὀδυσεύς, καὶ νὰ σιωπήσης, χωρὶς νὰ φανῆς πλέον πεθηνὰ μεταξύ τῶν ἐλλήνων ἀλλ' ἴσως θέλεις μᾶς εἰπῆ ὡς ἀδιάντροπος πραγματευτῆς χρεοκόπος, ὅτι ἐγὼ ἐσυμβέλευσα τῆς τωρινῆς, καὶ ἰδὲ ὁποίας προβάσεις καὶ προκοπὰς κά-
μην εἰς τὴν φιλοσοφίαν; ποῖες λοιπὸν ἐσυμβέλευσας, τὸν Σακελλάρον, καὶ τὸν Περδικάριον, ἢ τὸν Κάβραν, καὶ τὸν Γεώργιον τὸν ἀντίμαχόν σε φιλιππεπολίτην, ἢ τῆς δύο Ἀσάνας, ἢ τὸν Ἀρσάκην, ἢ ἄλλον τινα, ἢ ἰα-
τρὸν ἢ διδάσκαλον; ἐδένα ἐδένα· τέλος σένα ἤμεσαν καὶ οἱ δύο ποιηταὶ τῆς γένους, ὁ Ἄρχων Γιακωβάκης λέγω, καὶ Ἀθανάσιος ὁ Χρισόπελος, καὶ ἐπρόκοψαν τόσον εἰς τὴν ποιητικὴν, ὥστε τὸ γένος σήμερον ἠμπορεῖ δι-
καίως νὰ καυχᾶται εἰς αὐτῆς, καὶ νὰ μὴ παραχωρῇ τὰ πρωτεῖα εἰς κανὲν πεπαιδευμένον γένος κατὰ τῆτο; ἔτε αὐτοί· διὰ τῆτο καὶ σὺ θυμωμέ-
νος διὰ τὴν ἀπειθείαν των καὶ παρακοὴν δὲν κατεδέχθης νὰ τῆς δώσης τὴν εὐμορφον καὶ καλοσολισμένην θυγατέρα σε ἐλενίσκην· καὶ καλὰ ἔκα-
μες· διότι μὲ τοιῆτες ὑπερηφάνους καὶ ἀκαταδέκτους Ἄρχοντας μὴ τὴν ὑπανδρεύης· ἠμπορεῖ αὐριον ἠμαύρη νὰ δυσυχήση· ἤδη δὲ καιρὸς εἶναι ν' ἀφήσωμεν τὸν γεροσωκράτην κομματι νὰ ξεκρασθῇ, ἀφ' ἧ ἀκόμη

ὅμως καὶ τὰ ἐξῆς τὸν ἐρωτήσωμεν. Ἐπειδὴ μίαν φορὰν, ἄνευ φιλογενέ-
σατε, καὶ τὸ κοινὸν καλὸν πνεύμα, ἀπεφάσισας καὶ σὺ καὶ τοὶ γηραλαῖος, καὶ Μαθυσάλας ἄλλος ὢν, νὰ τὸ δελεύσης, καὶ νὰ τὸ καταπλετίσης μὲ μίαν πολλὰ πολλὰ πλεσίαν βιβλιοθήκην, διὰ τί δὲν ἄφινες τὰ Παρίσια, καὶ δὲν κατέβαινες, εἰς τὰς βενετίας; σὺ, ὡς παλαιὸς πραγματευτῆς, καὶ μάλιστα ὀλλανδέζικος, ἤξευρες, ὅτι καὶ τὸ καρτὶ ἐδῶ εἶναι φθινόν, καὶ τὰ ἔξοδα τῆς τύπης ὀλίγα, καὶ τὸ ἀγάγιον κοντόν· ὅπως καὶ νὰ συμπαραλάβης ἠμπορεῖσες (ὁποῖες ἐκλεγεν ἢ κεφαλῆσε ἢ κριτικῆ) καὶ ἄλλες πέντε συν-
εργάτας εἰς τὸ καταχείρημα τῆτο τὸ κοπιασικὸν νεωτέρους σε καὶ σιβα-
ρωτέρους σε, καὶ ἔτω νὰ ἀρχίσης ὡς ἂν γεροφιλόλογος ἀπὸ τὸν γεροδμη-
ρον, ἐκδίδωντάς τον μὲ τὰ πολυμαθῆ καὶ σοφὰ σχόλια τῆς Εὐσαθίς, καὶ ἔπειτα προχωρῶν καὶ εἰς τῆς ἄλλες ποιητὰς, καθὼς καὶ ἡ τάξις τὸ ζητεῖ, καὶ τὰ φιλολογικὰ βιβλία τὸ διδάσκον· καὶ ἔπειτα πάλιν ἀπὸ τὸν γεροηρόδοτον, καὶ καθεξῆς, διὰ νὰ μὴ τῆς λέγω ἀπὸ ἕνα ἕνα, προσθέτων καὶ τὰς διαφόρους ἀναγνώσεις των, καὶ ὅσα εἰς αὐτῆς, ἢ σχόλια, ἢ ση-
μειώματα ἐγραψαν οἱ παλαιοί· τότε, ἂν ἀγαπᾷσες, ἠμπορεῖσες καὶ σὺ νὰ τῆς συνοδεύης καὶ μὲ ἕνα παράλογόν σε σοφόν. Ἐδῶ εἰς τὰς βενετίας, φιλογραϊκὲ γέρον, ἠμπορεῖσεν ἕως τῶρα νὰ λάβῃ τέλος ἴσως ἢ ἐλληνικῆ βιβλιοθήκη σε, ἐπεξεργαζομένη ἀπὸ τόσας χεῖρας· καὶ ἔτως εὐκόλως νὰ διασκορπισθῇ καὶ εἰς τὴν ἐλλάδα ἢ μὲ δωρεὰν ὀνομαστικῆν, ἢ μὲ μετρίαν τιμὴν, διὰ νὰ δυνήθῃ νὰ τὴν ἀποκτήσῃ καὶ διδάσκαλοι πτωχοὶ, καὶ μα-
θηταὶ ὀλιγοχρήματοι, καὶ κωμοπόλεις τῆς ἐλλάδος ἄποροι· ἀλλὰ τῶρα μὲ τόσα χρυσία καταβεβαρυμένη, καὶ καταφορτωμένη, ὡς ἂν νύμφη ἐλληνικῆ, δὲν βλέπεις ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ κινήθῃ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ κοιτάζεται ἢ μαύρη κορνιακτισμένη μέσα εἰς τῆς γαλλίας καὶ Γερμανίας τὰ βιβλιο-
πωλεῖα; τὸ κριματὴς νὰ ἔχῃς, γέρον ἄπονε! ἐδῶ ἠδύναντο καὶ νὰ μετα-
φρασθῶσιν, ἢ, ἂν δὲν τὸ καταδέχησαι, νὰ συνταχθῶσι καὶ ἰσορικά βιβλία, ἠγενικῆ δηλονότι ἰσορία τῶν ἐθνῶν, καὶ ἠμερικῆ τῆς ἐλλάδος μόνον, ἀρχί-
ζουσα ἀπὸ τῆς ἠρωϊκῆς χρόνης, καὶ τελευτῶσα ἕως εἰς τὰς ἡμέρας μας, καὶ ἢ φιλοσοφικῆ, καὶ ἢ ἐκκλησιαστικῆ, καὶ ἢ τῶν τεχνῶν, καὶ ἢ φιλολογικῆ διὰ νὰ μὴ ἐξηγῶν πλέον τῆς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς εἰς τῆς μαθητὰς γραμ-
ματικῶς μόνον καὶ μηχανικῶς, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφικῶς· ἐντεῦθεν, ὡς ἀπὸ

μέρος Πλησιέστερον, ἐσυμβέβηκεν καὶ τὸν καλοθυμιατὴν σε*) Κέμαν διὰ τὴν μεταφράσιν ἐπὶ τὸν καλὸν Ἀγάθωνα, τῷ βιλλάντ ἀλλὰ τὸ (Kritik der reinen Vernunft), τῷ Σοβαρῷ Κάντ. Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς μίαν φοράν ἐδιδάχθη τὴν φιλοσοφίαν ὅλην εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν. Ἐλεγες καὶ τὸν Βάμβαν διὰ τὴν μὴ συνδέσιν ἰδίαν τῆς ῥητορικῆς, ἀλλὰ τὴν μεταφράσιν ὡς ἀναγκαῖον εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα τὸν Κυντιλιανόν· διότι τὴν Πάρις ὡς Παχυτέρα, καὶ εἰς τὸν Ἄθω μάλιστα κακοπελεκημένη, τὴν κυνηγᾷ ἀγριωπῶς διὰ τὴν διώξιν ἀπὸ τῆς χιῶν· ἀλλὰ καὶ γραμματικὴ ἡδύνατο τὴν συνταχθῆ λατινικῆ, καὶ λεξικὸν τὴν γένη λατινικόν· καὶ τότε ἢ συμβεβήκεν ἢ σοφὴ ἦτον περιττὴ· ἢμποροῦσες ἐντεῦθεν καὶ ἢ σοφολογιότης σε· κάποτε τὴν νεθετῆσαι ἀπὸ τῆς φίλης σε τῆς γνωστικῆς· καὶ τότε βέβαια δὲν γράψωμεν ἢθελες ἔτε τριετῆς συνελεύσεις, ἔτε Περιοδικὰς Πανηγύρεις τῶν σχολείων, ὡς πάντῃ ἀπολίτικας, καὶ μέγαν ἐπαπειλῆσας τὸν κίνδυνον εἰς ὅλον τὸ γένος· ἢμποροῦσες ἀκόμη τὴν μάθησιν, ὅτι τὸ γένος διὰ τὴν πολυχρόνιον καὶ δελεῖαν καὶ ἀμαθίαν ἀπέκαμε, καὶ διὰ τῆς δὲν ἢμπορεῖ ἔτε τόσον σοφοπολιτικὰς καὶ ἐμβριθεῖς, καὶ πολὺ τὸ βάρος ἐχέσας συμβεβῆκεν τὴν βασιᾶ· ἔτε τόσον σχοινοτενεῖς καὶ σαδιαίας περιόδους τὴν πηδᾶ, καὶ λεξικολαβυρίνθους τὴν περιγυρίξῃ· καὶ ἔτω καὶ σὺ τότε ἔτ' ἐκείνας ἀμαθῶς μᾶς ἐδίδες, ἔτε τὰς δευτέρας ταύτας σοφιστικοφιλογικῶς μᾶς ἔγραφες· ἀλλὰ τὴν... ὁ θεὸς μόνον εἰς τὸ καλὸν τὴν σε φωτίσῃ, γέρον! καὶ ἢ φιλοσοφικὴ ἰσορῖα, ἢ δὲν παύσης ἐνσπείρων ζιζάνια, καὶ τῆς ὁμογενεῖς ἐμπορικῶς σκανδαλίζων, καὶ ἀκολούθως διαιωῶν, τὴν σοὶ ἀνταμείρη, διδῶσα εἰς τὸ ὑποκείμενόν σε τὸν τόπον, τὸν ὅποιον καὶ τῷ Λεκιανῷ οἱ φιλόσοφοι ἐπέχον.**)

*) Διὰ τὴν χορτοειδῆ γραμμὴν!!!

**) Ἴσως καὶ τῆς γενήσεται μετ' ἐπὶ πολὺ.

Ἀπόκρισις καὶ εἰς τὸν τριοδίτην Ἐρμῆν.

Σὺ δὲ, ὦ κλεπτισατὸν Ἐρμῆδιον, τί παθῶν δὲν ἡσυχάζεις, ἀλλ' ἀνω καὶ κάτω πηδᾷς, καὶ τὰ πάντα ἀνακυκλᾷς; διὰ τί δὲν κάμνεις τὸ διακόνημά σε, καὶ τὸ ὑπέροχημά σε; ἢ δὲν ἡξεύρεις, ὅτι εἶσαι διωρισμένος τὴν φροκαλῆς τὸ λαμπρὸν ἔδαφος τῆς οὐλύμπου, καὶ τὴν βάνης εἰς τάξιν καθ' ἑαυτὸν τῆς θρόνου τῶν ἄλλων θεῶν; ἀλησμήνησας, ὅτι εἶσαι διάκονος καὶ ὑπηρετήτης, καὶ ἀκολούθως, ὅτι εἶσαι ὀμιχρότερος ἀπὸ ὅλων, καὶ διὰ τῆς προπέρι τὴν εὐχαριστῆσαι εἰς τὰ οἰνέντια, καὶ πλακέντια, καὶ ὀλίγα τραγάλια, ὅπῃ οἱ φίλοι σε καὶ συντεχνίται κλέπτει δέλοισι παραθέτῃ; διὰ τί δὲν ἀρκεῖσαι εἰς τὰς τόσας πολλὰς καὶ σεμνὰς ἐπωνυμίας σε; ἀλλὰ ζητεῖς ἀκόμη καὶ ἄλλας τὴν σοὶ ἐπικαθίστην, καὶ τὴν σε ὀνομάσῃ καὶ ὑβριστικόν, καὶ αὐθαδικόν, καὶ αἰσχρολογικόν κτλ.; διὰ τί λέγω; δὲν ἡσυχάζεις, ἀλλὰ μὲ σοβαρᾶν καὶ σὺ φωνῆν, διὰ τὴν φωνῆς ὅτι εἶσαι κάτι, διακηρύττεις εἰς ὅλους, ὅτι τὸ γένος σ' ἐχειροτόνησεν ἀπὸ δέλον καὶ ὑπηρετήτην, κριτὴν ὑπερτατόν τῶν πεπαιδευμένων διὰ τὸ τὴν σε εὖρεν ἀξιώτερον ἀπὸ τῆς ἄλλης; καὶ διὰ τί πάλιν, ἀφ' ἧς σε ἐμασίγωσεν ὁ Κοδρικῶς καλὰ, μᾶς κράζεις τὴν σε κρῖνωμεν καὶ τὴν σε δικαιοῦσμεν; σὺ ἀπὸ τὸ ἐν μέρος διασαλπίζεις εἰς ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς Εὐρώπης, ὅτι τὸ γένος τὸ ἑλληνικὸν ἐπτόχαινε τόσον, ὅσοι κατὰ δυστυχίαντες δὲν ἔχει ἄλλον ἀπὸ σὲ ἰκανώτερον κριτὴν εἰς τὰ τῶν λοιπῶν πεπαιδευμένων συγγράμματα, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο πάλιν προσκαλεῖς αὐτῆς ὡς κριτᾶς σε; εὖγε, ὁ νῆς σε ἔλιπε τότε παρεπιδημῶν εἰς τὰ τραγάλια! ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ταύτην καλῶς ἀποπιῶν, ἐσωφρονίσθης, καὶ εἰς σεαυτὸν ἦλθες, καὶ μᾶς κράζεις τὴν σε κρῖνωμεν· ἄς ἰδῶμεν λοιπὸν, ἢ ἔχεις καὶ σὺ ὁ τριοδίτης τίποτε κρίσεως καὶ λόγου ἀξίον· ἀλλὰ τί βλέπομεν! παντῶς κλέμματα, αἰσχρολογήματα, ὑβρίσματα, καὶ τῆς τριοδίτης ὡς ἀληθῶς ἀξία καμώματα· αὐτὰ λοιπὸν μᾶς προσκαλεῖς τὴν σε κρῖνωμεν; αὐτὰ τὴν σε δικαιοῦσμεν; βέβαια ἢ ὑβρίζεις τῆς ὁμοίως σε, καὶ συντεχνίτας σε, ἴσως καταδεχόμεθα, πλὴν καὶ τότε μὲ μεγάλην δυσαρέσκειάν μας. ἀλλὰ τὴν... τὴν κατακρῖνωμεν, θέλεις, τὸν φιλογενῆ καὶ πολυμαθῆ Κοδρικῶν, καὶ τὴν σε δικαιοῦσμεν σὲ τὸν ἀμαθῆ Ἐρμῆν, τὸν ἀναίσχυντον καὶ παρόλογον παπᾶν; τῆς, Ἐρμῆ γενάτε, ἐδῶ εἰς τὴν ἑλλάδα δὲν γίνεται.

ἀλλ᾽ ἄλλῃ τρέχει νὰ τὸ ζητήσης· ἡμεῖς εἴμεθα Ἕλληνες, ἀλλ' ἀντ' ἄλλων νὰ λέγωμεν δὲν ἐμάδομεν· ὄθεν καὶ τὴν σκάφην, σκάφην τὴν λέγομεν· καὶ τὰ σῦκα, σῦκα τὰ ὀνομάζομεν· διὰ τῆτο καὶ μὴ σοι κακοφανῆ ἂν τὴν κρίσιν ταύτην δὲν κερδήσης· ἤμπορεῖς ἐλεύθερά νὰ τὴν περάσης καὶ εἰς τὸν ὑπατοῦ Δία· ἡμεῖς δὲν σε ἐμποδίζομεν· πλὴν παντὲ θέλεις τὴν χάσῃ καὶ ἄκισσον μίαν φορὰν, ὅτι δὲν ἔχεις ἔτε τὸ παραμικρὸν δίκαιον· παραπονεῖσαι, ὅτι ὁ Κοδρικᾶς δὲν σοι ἐσυμβέλευσε μουσικῶς, ἀλλὰ σε ἐθεάτρισε πόμπικῶς· σὲ ἐρώτῳ λοιπὸν, πέρνεις σὺ ἀπὸ λόγου διὰ νὰ φερθῆν οἱ ἄνθρωποι καὶ μὲ σένα καθὼς πρέπει; ὀλίγοι φιλήσυχοι καὶ εἰρηνοποιοὶ ἄνδρες πρὸ τῆ Κοδρικᾶ σὲ ἐνθεύτησαν μουσικὰ διὰ νὰ παύσης ἀπὸ τὰ ἐρμικὰ καὶ τριοδικὰ καμώματά σε, καὶ σὺ κανένα ἀπ' αὐτῆς δὲν ἤκισσας; ὄθεν τί ἔπρεπε νὰ κάμη καὶ ὁ Κοδρικᾶς, ἀφ' ἧ πλέον σε εἶδεν ὀλογυμνον ἀπὸ αἰσχύνῃν καὶ ἐντροπῆν; κρίνε το μόνος, ὡς ἂν καλὸς Παπᾶς· Ἐπειτα λέγεις, καὶ καλῶς λέγεις, ὅτι ἔτε ὑπῆρξέ ποτε γλωσσικὸς νομοθέτης, ἔτε ὑπάρχει, ἔτε θέλει ὑπάρξει· διὰ τῆτο καὶ σὺ μὲ ἄφετον καὶ ἐλεύθερον ὄρμην γράφεις καὶ λέγεις ἔχι ὡς δῆλος καὶ ὑπερήτης, ἀλλ' ὡς ἐλεύθερος καὶ εὐγενής· καὶ πῆ μὲν Ἕλληνας μᾶς ὀνομάζεις· πῆ δὲ πάλιν γραικός· διότι βέβαια δὲν ἔμαθές ποτε, πόθεν οἱ ῥωμᾶνοι παρακινήθόντες μᾶς ὀνόμασαν μίαν φορὰν γραικός· καὶ ὅτι καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη τὸ παρέλαβον ἀπὸ αὐτῆς, ὡς κυρίαρχος τότε τῶν περισσοτέρων μερῶν τῆ γυνωσῆ κόσμου κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν· καὶ ὅτι κανεὶς Ἕλληνα συγγραφεὺς δὲν ὀνόμασε τὸ ἔθνος τε μὲ τῆτο τὸ ἄνοσον ὄνομα· τρίτον λέγεις, ὅτι δὲν ἀγαπᾶς νὰ προσενῆς νεῖκα λυγρὰ, καὶ πάθη προσωπικά, ὡς φιλήσυχος, ὁ φύσει φιλοτάραχος, καὶ ὡς εἰρηνοποιός ὁ γεννημένος σκανδαλοποιός· ὄθεν καὶ ἡμεῖς σεβόμενοι τὸν ἀξιοτίμητον χαρακτήρα σε, σοι πιεζόμεν ἀποφατικῶς· Τέταρτον λέγεις μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ὅτι δὲν τολμᾶς νὰ ἐγγίξης καὶ νὰ πειράξης τὴν Ἱεραρχίαν· μὲ τὸ σῶμα βέβαια ἔχι, μὲ τὰ κονδύλι ὅμως καὶ τὰς ἐφημερίδας, ὡς εἶδεις ἄλλος· ὄθεν σιώπα, μὴ τύχη καὶ τὸ ἀκέρση ἢ Ἱεραρχία, καὶ σε σεῖλη ἔπειτα, ὅπως εἶσαι ἄξιος· πέμπτον ἀναφέρεις εἰς τὰ ληρήματά σε καὶ σὺ, καθὼς καὶ ὁ πατήρ σε, φιλόσοφον κριτικὴν· ἀλλὰ τί κοινὸν κυνὶ καὶ βαλανείῳ; δὲν ἠξέυρεις ὀποίων ἐπαγγελμάτων εἶσαι ἐπιστάτης; δὲν ἠξέυρεις, ὅτι εἰς τὴν φιλο-

σοφίαν ἐπιστάτην, Ἀπόλλων, Ἀθηνᾶ, καὶ αἱ ἐννέα παρθένοι Μῆσαι; ὕπερον δὲ διὰ νὰ φανῆς καὶ αὐτὸς, ὅτι ἔχεις αἰσθησιν τῆ καλῆ καὶ ὠραίας, καὶ ὅτι ἐσπέδασας ἐπιμελῶς, ὡς ἂν εἰς τὸν Πλάτωνα, μέσσα εἰς τὸ σχολεῖον τῆ πατρός σε, καὶ ἔμαθες πῆ συνίσταται τὸ καλὸν καὶ ὠραῖον, καὶ εἰς τί διαφέρουν, λέγεις, ὡς ἐρμῆς ἀληθολόγος, ὅτι τὰ ἀρχαῖα κάλλη τῆς ἑλληνικῆς δὲν ἐχάθησαν, ἀλλὰ σωζονται δυσκοροπισμένα εἰς τὴν ἑλλάδα· ναὶ τῆτο εἶναι ἀληθινόν, ἐρμῆ γενάτε, τὰ κάλλη τῆς ἑλληνικῆς δὲν ἐχάθησαν ἀπὸ τὴν ἑλλάδα, ἀλλὰ σὺ ἐχάθης τώρα πρὸ πολλῆ ἀπὸ αὐτὴν, καὶ ἄλλαξας καὶ σχῆμα καὶ μορφήν, σκιρτῶν καὶ πηδῶν παγονοφόρος, παραδαλογένις, καὶ κοκκινογένις; ὡς ἄλλος Σειληνός καὶ Τιτυρός ὑπερόριος μακρὰν ἀπὸ τὴν ἑλλάδα· ὄθεν βλέπε καλῶς, μὴ καθίσσης ἕως τέλους καὶ εἰς τὸν γάδαρον ἐπάνω· διότι ἂν ἐννοῆς τὰ κάλλη τῆς κοκκίνας ἑλληνιστικῆς τῆς θυγατρὸς τῆ πατρός σε, ἀπὸ τὰ ὀποῖα θελχθεὶς ὁ Βυζάντιος ἐκεῖνος ποιητῆς, τὴν κατεχαρίτωσεν ἀναγκασμένος καὶ αὐτὸς μὲ τὴν κωμωδίαν τε, τότε βέβαια εἶσαι ἄξιος τῆ γαδάρου· τέλος πάντων, ὡς γεννημένος πόρονος καὶ μοιχός, πασχίσεις νὰ ἀποδείξης, ὅτι καὶ τὸ πόρονος Μισῶν εἶναι σεμνὸν καὶ Πρεπῶδες εἰς τὸ ὑποκείμενόν σε, παραδειγματίζων καὶ τὸν Ξενοφῶντα, παραδειγματίζων ἐν ταυτῶ καὶ τὴν ἀπαραδειγματίστον κεφαλὴν σε, καὶ δεικνύων πόσον ἐννοεῖς τῆς ἑλληνας συγγραφεῖς! λέγεις δὲ πρὸς τέτοις, ὅτι ἡ πατρία σας ἢ ἀγράμματος, καὶ ἀκάθαρτος πασχίσει νὰ γράψῃ γλῶσσαν καθαρὰν, καὶ κατὰ κανόνας γραμματικῆς· εἰς τῆτο ἡμεῖς σᾶς πιεζόμεν, ἠξέυροντες τὴν μεγάλην σας ἔξιν καὶ πολυχρόνιον τριβὴν εἰς τὸ πρᾶγμα, καὶ μάλιστα ἀφ' ἧ εἶδομεν καὶ τὸν πατέρα σε πόσον ὀρθῶς καὶ καλῶς ἐνόησε τὸν Γαζῆν εἰς τὸ περὶ Σολοικισμῆ κεφάλαιον, ἀποδείξας τὸν μὲν Γαζῆν, ἀληθινὰ Γαζῆν, ἑαυτὸν δὲ ἁμαθῆ, καὶ παλαιὸν κατασιχάρην πραγματευτήν· ὅστις καὶ ματαχειρίζεται, καθὼς σὺ πάλιν ὁ ἴδιος τὸ λέγεις, καὶ λέξεις ἑλληνικὰς καὶ προσφθεῖς, ὡς γεροσωκράτης πολυμαθῆς· ἀληθινὰ προσφθεζόμενα ὀνόματα εἰς τὰ ὑποκείμενά σας δὲν εἶναι ἄλλα, παρὰ ἐκεῖνα, ὅπως αὐτὸς εἰς τὴν ὀλλάνδαν τόσους χρόνους ἐξεσκάλιζε μὲ τὸ φιλολογικόν τε σκαλισήριον· ὁ Γαῖδαρος, λόγος χάριν, καὶ ὁ Βακάλης, καὶ ἡ καραβίδα, καὶ τὰ κωκία, καὶ τὰ λοιπὰ ἀξιωματιμύονενα καὶ ἀθανάτα σημεῖα τῆς ἀνοήτου φιλολογικῆς εἰς τὸ Ἄβια διατριβῆς τε, διὰ

τὰ ὅποια καὶ τὸν ὀνομάζεις ὑπερασπιστὴν τῆς ἐλλάδος, τὸν ξύλιον σύλον τῆς φιλολογίας, καὶ τὸν σφετεριστὴν τῶν κοινῶν ἐλληνικῶν χρημάτων· καὶ ἔχεις δίκαιον· ἐπειδὴ εὐθύς ἀπὸ τὸ πρῶτ', σοὶ ἔρχεται καὶ σένα, ἢ πλακῆς καλῶς κατασκευασμένος, ἢ τηγανίτα καλὰ τηγανισμένη, τὰ ὅποια ἀρπάζας καταβροχθίζεις ὡς Ἑρμῆς ἀπὸ πολλὸν χρόνον πεινασμένος· αὐτὸς, λέγεις καμαρωμένα, εὐγαλε καὶ τὴν ἐλλάδα ἀπὸ τὴν λάσπην τῆς ἀμαθίας· ἄς ξεπλυθῇ πρῶτα αὐτὸς ἀπὸ τὴν λάσπην τῆς ὀλλάνδας, καὶ τότε σοὶ πισεύομεν· ἀλλὰ καὶ καυχᾶσαι ἀκόμη, ἄνω καὶ κάτω πηδῶν, καὶ τὸ γένειον σατυρικῶς κινῶν, λέγων, ὅτι σὺ, καὶ οἱ κατὰ σέ δὲν μιμεῖσθε δελοπρεπῶς ἄλλως, τρέχοντες μὲ τυφλὸν ποδάρι κατόπιν αὐτῶν· ἀλλ' ἂν ὁ Ἑρμῆς, καὶ οἱ Σάτυροι δὲν ἀκόλυσθ' ἐν κατόπιν εἰς ἄλλως, καὶ δὲν κλέπτειν; ἐγὼ δὲν ἠξέυρω τίς ἄλλος ἀκόλυσθ' καὶ κλέπτει! ἔξω ἂν λέγῃς τὸν πατέρα σου, ὅστις ἔκλειπε πρῶτον μὲν τὰ ἐμπορικὰ χρήματα, ἔπειτα δὲ τὰ κοινὰ τὰ ἐλληνικά, καὶ τρίτον τὰς λέξεις τῆς Λαρβάρως, καὶ τὰς ἐννοίας τῆς Μυσιόδακος, καὶ ἄλλων πολλῶν τῆς Εὐρώπης φιλολόγων (ὅπῃ φαίνεται ὅτι κάτι λέγει). ἔπειτα, ἐν ᾧ ὁ Κοδικῆς προβάλλει τρία ὕφη τῆς λόγος, τὰ ἀποβάλλεις, ὡς ἂν βαδύνης κριτικὸς, εὐρίσκων αὐτὰ ἐσφαλμένα, ὡς μὴ συμφωνεῖντα· καὶ πάλιν ἀληθμονεῖς, ὡς παχύδερμος μαμάκωδος, καὶ λέγεις παρακάτω· εἰς ποῖον ἔθνος ἐσυμφώνησάν ποτε, ἢ συμφωνῆσι κατὰ πάντα οἱ συγγραφεῖς; μήπως ὁ Θεκιδύδης, ὁ Πλάτων, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ λοιποὶ, οἵτινες ὅλοι συνέγραψαν ἀττικισί, συμφωνῆσι κατὰ πάντα ἢ πρὸς ἑαυτὸς, ἢ πρὸς ἀλλήλους; Εὐγε! Ἑρμῆ κλέπτα, καλὰ τὴν ἔκλεψας αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὴν ἐπέρασας εἰς τὸ εἶμας, τὴν ὁποίαν ἄλλος προτιότερα ἐκήρυξε· καθὼς καὶ τώρα ἐγὼ πάλιν σοὶ λέγω, ὅτι ἔτε ὁ Θεκυδίδης, ἔτε ὁ Δημοσθένης, ἔτε ὁ Πλάτων, ἢ ἄλλος τις τῶν παλαιῶν ἐκείνων σοφῶν δι' ἄσχυρισθ' ἐν μετὰ κρηναρήσιον μνελόν, ὅτι ἔπρεπε νὰ γράφειν καὶ οἱ λοιποὶ τῆς καιρῶτων συγγραφεῖς μὲ τὸν ἴδιον γύρον τῶν λέξεων, τὸν ὁποῖον εἰς τὰ συγγράμματά των αὐτοὶ μετεχειρίσθησαν· ἀλλ' ἔγραψεν ὁ καθεὶς κατὰ τὴν προκοπήν τε, καὶ τὴν εἰς τὸ γράφειν ἕξιν τε, καὶ τὴν φυσικὴν ἐπιδεξιότητά τε. Τέλος δὲ διατὶ, ᾧ Πηλαγητικὸν Ἑρμῆδιον; ἀφ' ἧ εἰς τὸν Παράγραφον ἐκείνον τῆ Κοδικῆς ἔφθασας, τὸν ὁποῖον μάλιστα ἔπρεπε νὰ ἀνατρέψῃς, καὶ νὰ ἀναιρέσῃς, καὶ ψευδόμενον νὰ

ἀποδείξῃς καὶ ἔτω σὺ μὲν νὰ ἀθωωθῆς, ἐκεῖνος δὲ πάλιν νὰ κατακριθῇ; διὰ τί, λέγω, ἀφ' ἧ ἔφθασας ἐκεῖ, ἐκήρυξας, ὅτι τρέχομεν καὶ τὸν ἀναγιγνώσκουμεν; φοβεῖσαι, μήπως δὲν ἠξέυρωμεν, ὅτι εἶσαι δορικὸς καὶ Πηλαγητῆς διαβολικὸς; ἡμεῖς ἠξέυρωμεν, ὅτι εἶσαι ὄλος Τροχαῖος· σὲ εἶδομεν τώρα μάλιστα ἀπὸ μερικὸς χρόνος, ὅτι ἔγινες καὶ πηδητικὸς, καὶ σκιρτητικὸς, καὶ Σάτυρος αὐτόχρημα. ἀλλὰ δὲν ἐσάθης εἰς αὐτὸν, ἐπειδὴ καὶ ἔβλεπες τὴν πομπὴν καὶ τὴν ἐδικὴν σε, καὶ τῶν ὁμοίων σε σημερινῶν φιλοσόφων· ἔβλεπες λέγω τὴν παχεῖαν ἀμάθεισάν σου, καὶ τὴν γύμνωσιν τῆς νοός σου· ἔβλεπες τὴν ἀσέβειάν σου· ἔβλεπες τὰ κατὰ τῆς ἀμωμῆτε ἡμῶν πίσεως ὑλακτῆματά σου· καὶ τέλος ἔβλεπες τὴν καλὴν ἠθικὴν σου· καλὰ λοιπὸν ἔκαμες, καὶ ἐχόρευσας ἐκεῖ τροχαϊκῶς τὸν κόρδακα, ὡς ἄλλος τίτυρος· ὁ δὲ τῆς Γάλλης ἐκεῖνος ἔπαινος, ἡμεῖς ἠξέυρωμεν ὅτι εἶναι ἔπαινος μισθωτὸς, καὶ ὅστις ἀμφιβάλλει, ἄς πληρώσῃ, καὶ τότε μανθάνει ποῖος λέγει τὴν ἀλήθειαν. ἀλλ' ἀηδίασα πλέον, νόσιμε Ἑρμῆ, εἰς τὰ μωρολογήματά σου ἀποκρινόμενος· ὅθεν καὶ ἐγὼ διὰ νὰ μὴ χάνω τὸν πολύτιμον καιρὸν, καὶ σὺ πάλιν διὰ νὰ φανῆς εἰς τὸ γένος διακονικὸς, τρέξε εὐθύς καὶ πάρε τὰς κοιλίας ἐκείνας, καὶ πλύνον αὐτὰς εἰς τὰ πηγάδια τῆς πατρός σου· εἰ δὲ μὴ, θέλεις ἀπομεινῆ ἔξω εἰς τὴν αἰθρίαν ἀσκολιάζων, καὶ πομπευόμενος, καὶ, τὸ χειρότερον, ξυλοκοπόμενος καὶ διὰ τὴν ἀμάθειάν σου τὴν πολλὴν καὶ χοντρὴν, καὶ διὰ τὰ νυκτερινὰ σου καλὰ καμώματα, τὰ ὅποια μὴ ὑποφέρῃς πλέον ἢ κυρία Σελήνη ἀπεφάσισε νὰ τὰ ἐκπομπεύσῃ.

Ἐλθῶμεν δὲ τώρα καὶ εἰς τὴν ἀπολογία τὴν ἱστορικὴν ἅμα καὶ κριτικὴν τῆς Κοπατίας Καπακοκυρίλλης. (καὶ μὴ πειραχθῆς, φίλε, διότι ἔτω σε ὀνομάζω, μόνος ἐπικαθίζουσαι τὸ ἐπίθετον τῆτο, προσεπιγράφων εἰς τὸν Κύριλλον καὶ τὸ ἀπλὸν σοικεῖον Κ. ἂν δὲν τὸ νοσιμεύῃσαι, ἔκλεξον ὅποιον ἄλλο θέλῃς ἀπὸ τῆς Κ. ἀρχόμενον· Κόρακας, λόγος χάριν, ἢ κέφρος, ἢ Κίφων, ἢ τι παρόμοιον) ἔτος λοιπὸν ὁ Νέος ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς κατὰ πολλήν, καὶ μάλιστα ἐπίμονον παράκλησιν καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς καὶ ἄλλων πολλῶν ὁμογενῶν (σ' ἔκοψαν τὰς ποδιάς σου, φίλε, ῥάψον λοιπὸν αὐτὰς διὰ νὰ μὴ εἶναι σχισμένα, καὶ σὲ Περιγελῆν) ἀπεφάσισε νὰ ξοισρωθῆ, καὶ νὰ διατρέξῃ, ὡς ἄλλος Κοπατίας ἵππος, τὸ μέγα τῆς ἐκ-

κλησιαστικῆς ἰσορίας εἰς αὐτὸν· ἀλλὰ βλέπων αὐτὸ πολλὰ μακρὸν, καὶ ἀπὸ τούτου πολλὰς αἰῶνας συνθεμένον, ἐφοβήθη μήπως ἰδρώση, καὶ ἔπειτα κρυώση· ὅθεν ὡς γνωστὸς ἰσορικὸς ἀντέγραψε μόνον μερικὰ ἀπὸ ἑνὸς δύο ἰσορικῶν, παραγγείλας τὴν πομπώδη καὶ σοβαρὰν ἐπιγραφὴν τῆς νὰ ἀναπληρωθῆται τὰ λοιπὰ, χωρὶν αὐτὸς μόνον μέσα εἰς τὰ ἐσιώδη, καὶ παντὲς τὴν ἀλήθειαν ζητῶν, καθὼς εὐθὺς εἰς τὸ προοίμιόν τε τὸ σοφὸν καὶ πολυμαθὲς φαίνεται, ὅπως μὴ ὑποφέρων τὰς τόσας πολλὰς, καὶ ἀναισχύντους κλοπὰς, τὰς ὁποίας οἱ σημερινοὶ ψευδοφιλόσοφοι κάμνουν, φωνάζει χωρὶς νὰ σεβασθῆ ἕτε χαρακτηριστῆρα, ἕτε ἐπάγγελμα, ἢ ἡλικίαν, ὅτι οἱ φίλανθοι οἰκειοποιεῖν τὰ ξένα πράγματα μὲ μεγάλην ἀναισχυντίαν· κατὰ ἕκαστος, Πάτερ κύριε Καπακοκύριλλε, καὶ τὸς ἡλεγκῶν· ἢ δὲν βλέπεις τὸν κύριον Ἀνθιμον Γαζῆν, ὅτι πρὶν ἀκόμη νὰ ξεκωρασθῆ κατὰ κατὰ, ἀφ' ἧς ἔφθασεν εἰς τὴν Βιένναν δρομαῖος ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, εὐθὺς, διὰ νὰ μὴ κάθηται καὶ αὐτὸς ἀργός, καὶ μεταξὺ τῶν ὄχλων κυλιῆται, ἀγόρασεν ἀπὸ τὸν μακαρίτην Μανσελάκη τὸν Τενέδιον τὴν ἐπισημονικὴν γραμματικὴν, καὶ τὴν ἐτύπωσε, κηρύττων, ὅτι τὴν μετέφρασεν ἐκ τῆς γερμανικῆς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ἐν ᾧ ἕτε τὸ κῆτεν μόνον τὸ γερμανικὸν δὲν ἐκαταλάμβανε, μήτιγε τῶν Ἀγγλων τὴν γλῶσσαν, τῆς ὁποίας τῶν Ἀλφαβήτων τὸν ἴσκιον ἀκόμη καὶ τὴν σήμερον δὲν εἶδεν; ἄς εἶναι ὁ κύριος Ἀνθιμος εἶναι ἄνθρωπος ἀμαθῆς, καὶ ἑνὸς τῶν κοινῶν πάντων, καθὼς καὶ μόνος τε ὁ ἄχαρις κατεπομπεύθη, μεταφράζων εἰς τὴν ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην τῶν Φαβρικίς, τὸ, Ζεὺς Τραγωδός, εἰς τὸ Ζεὺς Τραγὸπες, ὁ Τραγοκέφαλος ἀληθινά· καὶ πάλιν τὸ, χάρων, ἢ ἐπισκοπεῖντες, εἰς τὸ χάρων, ἢ θεωροί, ὁ μὴ θεωρήσας ποτὲ τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν. ἀλλ' ὁ σοφὸς Κοραῆς, εἰς τῶν ὁποίων τῆς κεφαλῆς τὸ ταμεῖον εἶναι ἀποτεταμιευμένοι τόσοι καὶ τόσοι πολῦτιμοι καὶ πλεσιώτατοι φιλολογικοὶ θησαυροί, νὰ κλέπτῃ καὶ αὐτὸς καὶ νὰ οἰκειοποιῆται τὰ ξένα ἐπινοήματα, καὶ νὰ μὴ ἐντρέπηται; ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ ῥάπτῃ καὶ τὰς ῥαφὰς τῶν ἐπιτήδεια κατὰ τὴν παραγγελίαν τε, ἄς ἐντραπῆ λοιπὸν καὶ νῦν τῶρα, ἀφ' ἧς τὸ προοίμιόν σε τῆτο τὸ πομπευτικὸν ἰδίῳ. ποῖον ἤκουσε τὸ γένος, καὶ φιλοσοφεῖ τῶρα ἀπὸ τρεῖς χιλιάδας σχεδὸν χρόνων ἀδιακόπως, περιττὸν εἶναι νὰ τὸ μεταναφέρω, ἀφ' ἧς παρὰ νῦν ἀπεδείχθη μὴ τὴν ἰσορίαν, ὅτι ἔσχε πάντοτε ἀνδρῶς σο-

φῶς, καὶ ἀξίως τῶν ἑλληνικῶν ὀνόματος. Πλὴν διὰ νὰ τὸ καταλάβῃ καλλιπτερεὰ ἢ ἰσορικὴ καὶ πολιτικὴ κεφαλῆς, ἄς συνδιαλεχθῶμεν ἤδη καὶ μετὸν ἀκόλουθον τρόπον· παρετήρησας, φίλε ἰσορικῆ, ὅτι καὶ ἡ φιλοσοφία πάντοτε ἐπεριπάτησε, καὶ Περιπατεῖ συνοδευομένη ἀπὸ τὰς καιρικὰς καὶ Πολιτικὰς Περιστάσεις; καὶ ὅτι, ὁ πότε αὐτὰ τὴν βοηθῆν καὶ τὴν συντρέχον, προχωρεῖ καὶ αὐτὴ πληθυνομένη καὶ αὐξανομένη; καὶ ὅτε πάλιν ὄχι, ὅτι ἐμποδίζεται, καὶ σμικρύνεται ὁ ἀριθμὸς τῆς; τῆτο λοιπὸν ἠκολούθησε καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν τῶρα εἰς τὸ μεταξὺ πεντήκοντα χρόνων διάστημα· αἱ Περιστάσεις δηλ. αἱ ἐξωτερικαὶ τὴν ἐβοήθησαν, καὶ ἐκί σὺ, καὶ ἐγὼ, καὶ ὁ Δεῖνα· ἐπειδὴ ἡμεῖς ἕτε Θάλητες, ἕτε Πυθαγόροι, ἕτε Σωκράται εἴμεθα ἅπασι τῆς βλασφημίας! ὡς νὰ τὴν βοηθήσωμεν· ἢ δὲν βλέπεις καὶ τὴν εὐρώπην αὐτὴν πόσῃ μεταβολῇ ἔκαμε καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μαθήματα καὶ εἰς τὰς τέχνας μάλιστα (ἂν δὲν μοι πισεύης, ἰδὲ τὰ νομίσματά τῆς) ἀπὸ τὰ μέσα τῶν περασμένων αἰῶνων; ἀνάγκος μίαν φορὰν τὴν φιλοσοφικὴν ἰσορίαν, πλὴν μὲ νῦν καὶ κρίσιν, καὶ τότε θέλεις εὖρη ἐμὲ μὲν ἀληθεύοντα, σὲ δὲ αὐτὸν ἀκριτολογεῖντα· τὸ δὲ νὰ λέγῃς πάλιν, ὅτι ὁ Δέκας ἀγνοεῖ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἰσορίαν καὶ κατάσασιν, καὶ ὅτι, ὅσιν ἀγνοεῖ τὰ πράγματα, δὲν πρέπει καὶ νὰ συμβελεύῃ τῶν ἄλλων, τῆτο εἶναι φανερὰ συνοφαντία καὶ διαβολή· ἐπειδὴ καὶ βλέπομεν τί συμβελεύει καὶ ὁ Δέκας, τί καὶ ὁ Κοραῆς ὁ ἀκυλομητῆς πολιτικὸς, ὁ Νέσωρ τῶν καιρῶν· τῆτον λοιπὸν τὸν δεύτερον εἶπε, διὰ νὰ μὴ δίδῃ μωρὰς συμβελάς καὶ εἰς τὸν Πατριάρχην, καὶ εἰς τὸ γένος ὅλον· εἰς μὲν τὸν Πατριάρχην διὰ νὰ εἰπῆ τὸν Σουλτάνον νὰ κατασκευάσῃ τεσσαρακοσὰς διὰ τὴν Πανώλην· εἰς δὲ τὸ γένος πάλιν, πῶς νὰ διορθώσῃ τὴν γλῶσσάν τε, καὶ πῶς νὰ κάμῃ τὸ λεξικὸν τε, καὶ ὅποια μαθήματα νὰ διδάσκηται εἰς τὴν ἀρχὴν, μέσῃ καὶ τέλος.*) ἐπειδὴ καὶ

*) Εἰπέτον, ὅτι τὰ περὶ παιδείας παραγγέλματα τε δὲν ἀξίουν τίποτε, ἐπειδὴ καὶ εἶναι παρρησιαστικὰ εἰς τὴν ὀλλάνδαν, ὅπου τιμῶν τὰ πολλὰ τάλαντα, καὶ ἐκί τὰ πολλὰ μαθήματα· καὶ ὅτι ἡμεῖς, ἂν αἱ Περιστάσεις συνδράμουν, ἔχομεν τὸν Ἀριστοτέλην περὶ παιδείας καὶ ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν ὁμιλεῖντα· ἔχομεν τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἀριστοτέλην, τὸν Πολύβιον, καὶ τῶν λοιπῶν, ὅσοι σποράδην περὶ τούτου ἀναφέρουν· τῶν ὁποίων ἀνέγνωσαν καὶ τὰ σημερινὰ σοφὰ ἔθνη, καὶ ἔβαλον τὰς παραγγέλμας τῶν εἰς προᾶξιν, καὶ ἔτις ἐπρόνοιον. ἔτι δὲ εἰπέτον, ὅτι ἡ γλῶσσα δὲν γνάπτεται μὲ τὰ γναφεῖα τὰ ὀλλανδέζικα, ἀλλὰ μὲ τὰ ἑλληνικά· καὶ ὅτι δὲν

ὅποιος δίδει τοιαῦτα μεγάλα συμβεβηκώς προὔποθέτει πρῶτον μὲν τὸν ἑαυτὸν τὸ ἀξιώτερον, σοφώτερον, πολιτικώτερον καὶ εἰδημονέστερον πάντων. τὸ ὅποιον αὐτὸ εἶναι λαμπρὸν σημεῖον λαμπροτάτης μορφῆς· καὶ ἂν δὲν πιεσῆς ἐμένα, ἴσως διότι μενομιζέεις ἐχθρόν σε· εἰπέτον νὰ ἀνοιξῆ τὰ φιλοσοφικὰ καὶ πολιτικὰ βιβλία, καὶ ἐκεῖ θέλει τὸ συναπαντήσῃ μετὰ τὰ γράμματα γεγραμμένον διὰ νὰ τὸ βλέπῃ καὶ οἱ γέροντες· δευτέρου δὲ προὔποθέτει καὶ ἐν ὁλόκληρον γένος πάντη ἀνόητον· ἔ τι ἂν γένοιτ' ἀνοητότερον ἄλλο, σὲ παρακαλῶ; ἂν ὁμως νομίζῃ, ὅτι ἐσάθη ποτὲ ὀλλανδέζικος πραγματευτῆς, καὶ διέτριψεν ἀρκετὰς χρόνους εἰς τὸ Ἀμστερδάμ, καὶ τῶρα πάλιν εἰς τὰ Παρίσια, ἕτος ἄλλος λόγος εἶναι, καὶ διὰ τῆτο καὶ ἡμεῖς ὡς πρὸς τῆτο τὸν τιμῶμεν, καὶ τὸν Σεβόμεθα καὶ ὡς ὀλλανδέζικον πραγματευτὴν, καὶ ὡς Παρισιάνον φιλόλογον. ὅτι μὲ τὴν δοτικὴν καὶ τὴν περισπωμένην, καὶ τὴν σύνταξιν δὲν γίνονται οἱ ἀνθρωποι φιλόσοφοι, φιλόσοφε ἰσορικῶς, τὸ ἤξεύρομεν καὶ ἡμεῖς οἱ γραμματικοί, καὶ διὰ τῆτο, ἀφ' ἧ πάνσομεν διδασκόμενοι τὴν γραμματικὴν, σπασάξομεν ἔπειτα ἐπιμελῶς, καθὼς καὶ τὴν γραμματικὴν αὐτὴν, ἕτω καὶ τὰ μέρη τῆς φιλοσοφίας· ἤξεύροντες καλῶς τί μὲν ἡ γραμματικὴ διδάσκει, καὶ πῶς συντείνει καὶ χρησιμεύει· τί δὲν πάλιν ἡ φιλοσοφία ἐπαγγέλεται· σέως ὁμως οἱ δεινοὶ φιλόσοφοι δὲν ἐκαταλάβετε, ὅτι καὶ ἀγράμματοι καὶ ἀσύντακτοι φιλόσοφοι δὲν γίνονται· πρᾶγμα ἀνήκῃσον ἀπ' αἰῶνος, καὶ πάντη μαχόμενον εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων! διὰ τὸ νὰ μὴ ἐγνωρίσατε ἕτε τὸν σκοπὸν τῆς γραμματικῆς, ἕτε τὴν δύναμιν καὶ ὑψηροσίαν τῆς γλώσσης εἰς τὴν φιλοσοφίαν· καὶ διὰ τῆτο μὲ ἀπαραδειγμάτισον ἀνιδάδειαν καίτε τὰς γραμματικὰς, καὶ καταπτύετε τὰς γραμ-

τρέχον τὸ εἶδιον ἐπισηριζόμενοι εἰς τὰς ῥάβδους, ὡς γέροντες, ἀλλ' ἀράβδους, ὡς νέοι· (τίς ἐμπορεῖ, λέγει εἰς τὸ ἐν ἀφρονεπόλει τυπωθὲν φυλλάδιόν τε, νὰ τρέξῃ ἐνδοξὸν εἶδιον, μεταχειριζόμενος τὴν βασιλικὴν τῆ πατρὸς τε, καὶ ἂν ἦναι ἀπὸ χρυσοῦ καὶ λίθου πολυτίμου κατασκευασμένη; καὶ ἡ παρομοίωσις εἰς τὴν ὑπόθεσιν τε οἰκειοτάτη, καὶ ἡ ἰδέα τῆ ἐν τῷ εἰδίῳ δρόμου πολλὰ ὀρθή!) καὶ ὅτι ἡ γλώσσα τέλος δὲν λαμπρύνεται ἀπὸ τὰς ἐπισημίας καὶ τέχνας, ἀλλὰ Πλωτίζεται ἀναλόγως μὲ τὰς ἀνακαλύψεις τῶν πραγμάτων· αἱ δὲ ταύτης κομῆται εἶναι, ἡ γραμματικὴ, Ποιητικὴ, καὶ ῥητορικὴ, ἐνεργούμεναι ἀπὸ νόας ὑψηλῆς καὶ Παραδόξου· καὶ μάλιστα τῆτε ἀνατιθέμενος εἶναι ὁ Ὀμηρος, καὶ Ἡσίοδος, εἰς τῶν ὁποίων τὰς χρόνους ἕτε ἡ φιλοσοφία, ἕτε αἱ τέχνη ἡμαῖσον· αὐτὰ λοιπὸν εἰπέτον, ὅτι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα παρατηροῦν τὰ δασκαλάκια!

ματικὰς, μορφώσαντες εἰς τὸ γένος φιλοσόφους ἀναισχύντους, ἀνιδάδεις, καὶ ἐριστικὰς, καὶ ὁποῖος ὁ Λεκιανὸς μᾶς περιπαίξει καὶ χλευάζει ἀκαταπαύτως εἰς τὰ συγγράμματά τε· καὶ διὰ νὰ βεβαιωθῆς, ὅτι ἕτως ἔχει τὰ πράγματα, προσποιήθητι μίαν φορὰν ἔμπροσθεν εἰς ἕνα νέον, ἢ καὶ τὴν ἡλικίαν προβεβηκότα, ὅτι ὁμιλεῖς ἀπαθῶς περὶ φιλοφίας, καὶ ὅτι δὲν φιλοσοφεῖς ἐξ αἰρέσεως, ἀλλ' ὡς φιλόσοφος ἀληθινός, καὶ τότε ὅψει τὰς νέας φιλοσόφους, κράζοντας μεγαλοφώνως, καὶ ὑβρίζοντας ἀνιδάδως, καὶ τὰ λοιπὰ γνωρίσματα τῆς φιλοσοφίας σας ἀριθῆλα ἀποκατασαίνοντας· γράμματα μαθεῖν δεῖ, φιλόσοφε, καὶ μαθόντα νέον ἔχειν· καὶ πάλιν, ὡς ἐδὲν ἡμάθησις, ἂν μὴ νέος παρῆ· τέττοις τὰς σοφὰς εἰχῆς τὰς ἐμελετήσατέ ποτε, ἢ ἐρί; ἂν δὲν τὰς ἐμελετήσατε, διὰ τὸ νὰ εἴχετε εἰς ἄλλα ὑψηλότερα καὶ βαθυτέρα θεωρήματα τὸν νέον σας τὸν φιλοσοφικόν, τῶρα καὶ θελήσατε, διὰ νὰ καταλάβητε καὶ τὸν Σωκράτην ἐκεῖνον, διὰ τί ἔλεγεν ἀταράχως πρὸς τὰς ὁμοίους σας φιλοσόφους τῶ καιρῶτος, ὅτι ὅλα, φίλοι, τὰ ἤξεύρετε, νέον ὁμως δὲν ἔχετε, ὅσις εἶναι ἡ βᾶσις καὶ τὸ θεμέλιον ὅλων τῶν τεχνῶν, καὶ ἐπισημῶν· τὸ δὲ σύγγραμμα τῆ Δ. δὲν ἡμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄπλον εἰς τὰς ἐχθρὰς τῆ γένους καὶ τῆς ἐκκλησίας· διότι ἔχομεν τῆ γεροσωκράτη μας τὰ σχεδάρια, καὶ τὰς πολεμῶμεν καὶ ἡμεῖς μὲ τὰ ἀκαταμάχητα ὄπλα τῆς ἀμαθίας τε καὶ ἀθείας τε, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν ἠθέλησε νὰ μᾶς τὴν πωλήσῃ, καθήμενος μακρὸν εἰς τὰ Παρίσια, καὶ σοχαζόμενος; ὅτι δὲν φοβεῖται πλέον τὴν ἐκκλησίαν· ἀλλὰ λανθάνει· διότι ἡ ἐκκλησία καὶ ἕνα ἄλλον χῆον, Δημήτριον καὶ αὐτὸν ὀνομαζόμενον, Πεπᾶνον τῆπέκην, τὸν ἐτιμώρησε πρὸ διακοσίων τῶρα χρόνων, διὰ τὸ νὰ ἐσυμβέλευε τὸ γένος τὸ ἑλληνικὸν ὡς προδότης τε, καὶ πρῶτος παράσιτος τῆ τότε Πάπα ὀρβανῆ νὰ ὑποκύβῃ ἄλλην μίαν φορὰν εἰς τῆς ῥώμης τὸν ζυγόν, ἀφορίσασα καὶ αὐτὸν καὶ τὰ συγγράμματά τε, καὶ ἔκτοτε ἕτε αὐτὸς ἡκῆσθη πλέον, ἔξω μόνον τῶρα ἀναφερόμενος ὑπ' ἐμῶ ὡς παράδειγμα τῆς κακίας, ἕτε τὰ συγγράμματά τε κανεῖς ἑλλην τὰ ἐσύσησε. διὰ τῆτο, ὡς ξενός τε φίλος, συμβέλευσέ τον διὰ νὰ μὴ γράφῃ εἰς τὸ ἐξῆς τοιαῦτα μωρολογήματα, καὶ ἔπειτα τύχη καὶ πάθη τοιούτων τι ἀπεικταῖον, καὶ ἕτω περᾶσῃ τὰς ὀλίγας ταύτας γεροντικὰς ἡμέρας τε μὲ πίκραν καὶ θλίψιν πολλήν· τὸν δὲ Νεόφυτον Δέκαν ὅλοι τὸν γνωρί-

ξεν, ὅτι εἶναι καὶ Χριστιανὸς ἀνυπόκριτος, καὶ Ἱερεὺς σεμνὸς, καὶ καλό-
 γηρος ἀληθινὸς καὶ πεπαδευμένος, καὶ διὰ τῆτο εὐχεται τὸ γένος καὶ
 ἄλλοι πολλοὶ νὰ τὸν μιμηθῶν. λέγεις δὲ πάλιν καὶ ὡς φιλόσοφος ἐλεύ-
 θερος, καὶ ὡς φιλογραϊκὸς ἀνάποδος, ὅτι οἱ Γραικοὶ λατρεύου τὰς Ἱερεῖς,
 καὶ τὰς προσκυνῶν ὡς Θεούς· ἐγὼ, κηνοκέφαλε φιλόσοφε, δὲν τὰς λατρεύω,
 ἔτε τὰς προσκυνῶν, ἀλλὰ τιμῶν καὶ σέβονται τὰς τιμῆς καὶ σεβάσματος
 ἀξίους, καὶ πάλιν καταπτύω, καὶ ὡς λύκας ἀνθρωποφάγας κατατρέχειν τὰς
 προδότας καὶ σφαγίας τῆ ποιμνίστων, καὶ διὰ τὰς αἰσχροκαρδείας των
 κύνοντας τὸ πολύτιμον αἷμα τῶν Ἑλλήνων, τῆ ὁποῖς ἔτε μίαν φανίδα
 νὰ ἀντισηκώσῃ, καὶ νὰ ἀποπληρώσῃ δὲν εἶναι ἱκανὴ ἢ φιλοσοφία σας ὅλη·
 καὶ περὶ τέττε ἀνάγνος τὰ βιβλιόδια, τὰ ὁποῖα πρὸ μερικῶν ἡδὴ χρόνων
 εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐτυπώθησαν· ἔτι δὲ λέγεις, ὡς περιεργὸς τῆς Εὐρώπης
 περιηγητῆς, καὶ τῆς καταστάσεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐκκλησιῶν ἐξεταστῆς, ὅτι
 κάμμία ἐπαρχία τῆς Εὐρώπης δὲν ἔχει τὸ ἱερατικὸν πεπαιδευμένον· εἰς
 τῆτο ἡμεῖς σοὶ πιεζύομεν, διὸ καὶ σιωπῶμεν, ἀποκρινόμενοι μόνον εἰς
 τὸ σεμνὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς τῶν Ἱερατικῶν ἐνδυμάτων, καὶ λέγοντες,
 ὅτι πρέπει νὰ φαῶσιν ὀλίγοντι πλατύτερα, καὶ νὰ βαφῶσι μὲ ἀνοικτό-
 τερα καὶ παρδαλώτερα ἀκόμη χρώματα, καὶ νὰ ζώνωνται καὶ μὲ πολυτι-
 μότερα σιάλια, καὶ ὅταν περιφέρωνται εἰς τὰς δρόμους τῆς βιέννης, νὰ
 πέρωνεν τὸ ἐπανωφόριτον ἀναπεταρῆν, ὡς καπετάνοι, καὶ νὰ λένονται εἰς τὰ
 λητρὰ μεταξὺ τοςάτων γυναικῶν ὀλόγυμοι, χωρὶς νὰ ἐντρέπωνται ἔτε διὰ
 τὸν βαθὺν καὶ πλατὺν πάγωνά των, ἔτε διὰ τὰ κρεμασμένα πέταλά των.
 Ἐτι δὲ, πάτερ κύρ Καπακοκύριλλε, ἀποδίδεις τὴν λαμπρὰν ταύτην
 μεταβολὴν εἰς τὴν αὐθάδειαν καὶ ἀνοησίαν τῆς ἐλλάδος, εἰς τὸν Πρωῖον,
 καὶ Βενιαμῖν, καὶ Κέμαν καὶ Βαρδαλάχον. Εὐγε! καλὰ κάμνεις καὶ συνο-
 δεύεις τὰς φιλοσόφους σας μὲ τὰς φιλοσόφους μας· διότι ἀλλέως δὲν σοὶ
 πιεζύομεν· ἡμεῖς βλέπομεν καὶ τῶν πρώτων καὶ τῶν δευτέρων τὰς καρ-
 πὰς, ἡξέυρομεν πόσον εἶναι καὶ ἐκεῖνοι καὶ ἔτοι προκομμένοι· βλέπομεν
 καὶ τῆ Βαρδαλάχε τὰς μαθητὰς ἀγεληδὸν νὰ περιπατῶν, καὶ τῆ Κέμα
 κλαγγηδὸν νὰ φωνάζων· καὶ τῆ μὲν, νὰ φυσιολογῶν, σρέφοντες ὅλην τὴν
 ἡμέραν τὴν ἠλεκτρικὴν· τῆ δὲ πάλιν, νὰ κολλῶν καὶ νὰ ξεκολλῶν τὰ ὁμο-
 γενῆ σώματα, καὶ νὰ ἀναλύων τὰ ζεῖδωρα πνεύματα, καὶ νὰ ζητῶν νὰ

εὐρον τὴν μέσσην ἀριθμητικῶς ἀνάλογον πλευρὰν διὰ νὰ κατασκευάσων
 κυλίνδρους ἴσους μὲ τὸν κολοβὸν Κῶνον· καὶ ὅτι καταγινόμενοι εἰς τοιαύ-
 τας φυσικὰς, καὶ χημικὰς, καὶ μαθηματικὰς θεωρίας, ἀλησμόνησαν νὰ
 καταγίνων καὶ εἰς τὸ ἡθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας· εἶδομεν πρὸς τέτοις
 καὶ τὸν καλὸν Ἀγάθωνα πάλιν ἔλληνα, καὶ ἐχάρημεν, ὅπῃ τὸν ἐσυνα-
 πάντησεν ὁ κύρ Κέμας εἰς τὸ ὄραϊον καὶ μειδιῶν κλίμα τῆς Ἰωνίας· αὐτὰ
 ὅλα τὰ βλέπομεν, καὶ συγκαιρόμεθα τὴν ἐλλάδα διὰ τὰς νέας φιλοσό-
 φους τῆς.

Ἐπισφραγίζεις δὲ τέλος τὴν κριτικὴν, καὶ φιλόσοφόν σε ἰσορίαν καὶ
 μὲ τὴν ἐξῆς παρακίνησιν καὶ συμβεβλήν πρὸς ὅλον τὸ γένος, νὰ πάρωμεν
 δηλ. τὸν Γεροσωκράτην, καὶ νὰ τὸν κρεμάσωμεν εἰς ὅλα τῆς ἐλλάδος τὰ
 σχολεῖα, διὰ νὰ τὸν βλέπων καὶ οἱ σημερινοὶ, καὶ οἱ μεταγενέστεροι, καὶ νὰ
 σωφρονίζωνται· μάλιστα καὶ αὐτὸ μετὰ πάσης χαρᾶς θέλομεν τὸ κάμη· ἡμεῖς
 καὶ ὡς ὕλην ἀξιόλογον καὶ ἀφθονοπάροχον θέλομεν τὸν παραδίδῃ εἰς τὰς
 μαθητὰς, διὰ νὰ γυμνάζωνται εἰς τὸν τωθασικὸν, καὶ χλευασικὸν, καὶ
 κατηγορητικὸν τύπον τῶν ἐπισολῶν· καὶ ταῦτα μὲν ἔτωσ ἔσαι, ἐὰν θεὸς
 θέλῃ, καὶ ἢ ὀρθὴ φιλοσοφία συνδράμη· ἐγὼ δὲ τῶρα πάνω, γνωρίζων
 τὸν ἐμαυτὸν μὲ ἀνίκανον καὶ ἀδύνατον εἰς τὴν ἐξισόρησιν τῶν τόσων πολ-
 λῶν καὶ μεγάλων ὑποθέσεων, διὰ τὰς ὁποίας καὶ δὲν θέλω τολμήσῃ ἔτε εἰς
 τὸ ἐξῆς νὰ ὀμιλήσω· καὶ ἔτω σὰς συσαίνω εἰς τὸν ἐρμύλον τῆ Ἱατροφιλοσό-
 φου Περδικαρίε, ὅσις, ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ περὶ τῶν πεπαιδευμένων τῆ γένους
 κεφάλαιον, ἡμπορεῖ νὰ μὴ χρειασθῇ ἄλλους, ἀναπληρῶν ἐν ταύτῃ καὶ τὸν
 ἰσορικὸν κανόνα ἐκεῖνον, ὅσις μᾶς παραγγέλλει, ὅταν συγγράφωμεν ἰσο-
 ρίας, νὰ ἐκλέγωμεν μεγάλα καὶ ἐνδοξα καὶ πρόσωπα καὶ πράγματα· αὐτὸς
 εἶναι καὶ ἐπιτηδειότερός με καὶ πολὺ προκομμενέστερός με· αὐτὸς καὶ τὴν
 φιλοσοφίαν ὅλην τακτικῶς ἤκασε, καὶ τὴν ἱατρικὴν ἐσπέδασεν ἐπιμελῶς·
 αὐτὸς καὶ πολλῶν γλωσσῶν εἶναι εἰδήμων εἰς τὸ ἄκρον, καὶ τοι μὴ ἔχων
 τὴν καλὴν τύχην νὰ ἀκῆσῃ τὸν θεσπέσιον γέροντα κρίζοντα καὶ παρα-
 καλῶντα τὰς ἔλληνας εἰς τὴν φιλοσοφίαν· ἐπειδὴ καὶ τότε μὲν αὐτὸς ἐνα-
 σχολεῖτο εἰς τὰ φιλοσοφικὰ μαθήματα, ὁ δὲ γέρον πάλιν ὡς ἂν τίμιος
 πραγματευτῆς εἰς τὰ ἐμπορικὰ κατὰσιχα. σωφρονεῖτε.

Ὁσηλιτευτῆς σας.

Ἐτυπώθη ἐν τῇ θεατρῷ
 πόλει.

τῷ φωίε. ἔτει τῇ ιδ' ἰελ.

1847

29. July